

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ORTAOKUL MÜZİK KİTAPLARINDAKİ MAKAMSAL İÇERİKLİ
ŞARKILARIN EŞLİKLENMESİNE YÖNELİK MÜZİK
ÖĞRETMENİ GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ONUR KOÇ

Malatya-2021

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAOKUL MÜZİK KİTAPLARINDAKİ MAKAMSAL İÇERİKLİ
ŞARKILARIN EŞLİKLENMESİNE YÖNELİK MÜZİK ÖĞRETMENİ
GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ONUR KOÇ

Danışman: Doç. Dr. Engin GÜRPINAR

Malatya-2021

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Engin Gürpınar'ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **“Ortaokul Müzik Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkıların Eşliklenmesine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri”** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Onur KOÇ

ÖNSÖZ

Araştırma süreci boyunca sabırla, özveriyle, güler yüzüyle yol gösteren, bilgi ve deneyimlerini her ihtiyacımda aktaran tez danışmanım *Doç. Dr. Engin GÜRPINAR*’a

Lisans eğitimim boyunca her zaman destekçim olan, lisansüstü eğitime yönlendiren ve fikirleriyle her zaman yol göstericim olan sayın hocam *Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ*’ye

Çalışmamın başıdan itibaren bilgi ve birikimini esirgmeden yol gösteren sayın hocam *Doç. Dr. Onur ZAHAL*’a

Hayatımın her anında yanımda olan, her zorluğumda destekçim olan aileme verdikleri emeklerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Onur KOÇ

ÖZET

ORTAOKUL MÜZİK KİTAPLARINDAKİ MAKAMSAL İÇERİKLİ ŞARKILARIN EŞLİKLENMESİNE YÖNELİK MÜZİK ÖĞRETMENİ GÖRÜŞLERİ

Onur KOÇ

İnönü Üniversitesi

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

Haziran, 2021, xv+83 sayfa

Bu araştırmada, ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkıların eşliklenmesine yönelik müzik öğretmenlerinin görüşlerinin alınması ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflara ait müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli okul şarkıları; makam, karar sesleri ile usülleri bakımından incelenmiş ve sınıflara göre tasnif edilmiştir. Karma yöntemin temel alındığı bu araştırmanın nicel boyutunu tarama modeli; nitel boyutunu ise öncelikle nicel verilerin toplanıp analiz edildikten sonra nitel verilerin toplandığı açıklayıcı (explanatory) desen oluşturmuştur. Araştırma kapsamında, müzik öğretmenlerine uygulanan anketin birinci bölümü; kişisel bilgilere yönelik sorular, ikinci bölümü 5 maddeden oluşan görüşme soruları, üçüncü bölümü ise makamsal içerikli şarkılara eşlik yapabilme durumlarını belirlemeye yönelik 34 anket sorusundan meydana gelmiştir.

Araştırmanın örneklemini, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine göre SEGE-2017 verileri dikkate alınarak oluşturulan 6 kademede yer alan 55 ilde görev yapan 300 müzik öğretmeni oluşturmuştur. Ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenlerine, makamsal içerikli şarkıların eşliklenmesine yönelik nicel veriler elde etmek için anket; nitel veriler elde etmek için de yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre; müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun derslerinde eşlik yaptıkları, makamsal içerikli şarkıların eşliklenmesinde makamların genel olarak tanındığı; ancak asma karar, güçlü ve durak gibi makamsal bilgilere yeterince sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte, ortaokul müzik ders

kitaplarında makamsal içerikli şarkıların oranının yüksek olduğu ve makamsal içerikli şarkıların eşliklenmesi konusunda müzik öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlere ihtiyaç duydukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik Eğitimi, Eşlik, Makam, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, Okul Şarkıları

ABSTRACT

THE VIEWS OF MUSIC TEACHERS ABOUT ACCOMPANIMENT OF SONGS WITH MAQAM CONTENT IN SECONDARY SCHOOLS MUSIC TEXTBOOKS

Onur KOÇ

İnönü University

Fine Arts Education

Music Education Department Master Program

June, 2021, xv+83 pages

In this research, it is aimed to take and evaluate the opinions of music teachers about accompaniment of songs with maqam content in secondary school music textbooks. School songs with maqam content in music textbooks of the 5th, 6th, 7th and 8th grades of secondary school were examined in terms of maqam, cadence sounds and tempos, and they were classified by the grades. The quantitative dimension of this research, which is based on the mixed method, is formed by the scanning model, while its qualitative dimension is created by the explanatory desing in which the quamtitative data is collected and analysed, and then the qualitative data is gathered. Within the scope of the research, the first part of the questionnaire applied to music teachers consists of the questions about personal information, the second part of it has interview questions with 5 items, and the third part of it is composed of 34 questionnaire questions to determine the status of accompaniment of songs with maqam content

The sample of the study consisted of 300 music teachers working in 55 provinces at 6 grades, which were formed by taking into account the data of SEGE-2017. A questionnaire was applied to music teachers working at secondary schools to obtain quantitative data about accompaniment of songs with maqam content, and a semi-structured interview form was applied to them for obtaining qualitative data about it.

According to the results of the research, it was found that most of music teachers performed accompaniment in their lessons, and they generally recognized maqams in the accompaniment of the songs with makam content, but they did not have enough knowledge on maqams such as suspended cadence, dominant and tonic. It was also determined that the rate of songs with makam content is high in secondary-school music textbooks, and that music teachers need in-service training on accompaniment of songs with makam content.

Keywords: Music, Music Education, Musical Accompaniment, Makam, Turkish Folk Music, Turkish Art Music, School Songs

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	2
1.3. Alt Problemler	2
1.4. Araştırmanın Amacı	3
1.5. Araştırmanın Önemi	3
1.6. Sınırlılıklar	3
1.7. Varsayımlar	4
1.8. Tanımlar	4

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler	5
2.1.1. Müzik Eğitimi.....	5
2.1.2. Geleneksel Türk Halk Müziği	6
2.1.3. Geleneksel Türk Sanat Müziği	9
2.1.4. Türk Müziğinde Makam Kavramı	11
2.1.5. Türk Müziği Makam Dizileri	12
2.1.6. Eşlik ve Eşlik Eğitimi	15
2.1.7. Okul Şarkıları	18
2.2. İlgili Araştırmalar	19

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Evren ve Örneklem	26
3.3. Verilerin Toplanması	30
3.4. Verilerin Analizi.....	31

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. Müzik Ders Kitaplarında (5,6,7,8) Yer Alan Makamsal İçerikli Şarkıların Adları, Makamları, Karar Sesleri ve Usüllerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	33
4.2. Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Aynı Anda Şarkıyı Seslendirebilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	36
4.3. Makamsal İçerikli Şarkılara Deşifre Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	37
4.4. Duydukları Makamsal İçerikli Şarkıların Makamlarını Tanıyabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	38
4.5. Duydukları Makamsal İçerikli Şarkılara Kulaktan Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	39
4.6. Makamsal İçerikli Şarkılara Farklı Sesler Üzerinden Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	40
4.7. Makamsal İçerikli Şarkılara Eşlik Yaparken Aksak Usül Yapılarını Tanıyabilme ve Uygulayabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	40
4.8. Makamsal İçerikli Okul Şarkılarını Eşliklerken Dörtlü Armoniden Faydalanma Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	42
4.9. Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Karşılaştıkları Çeşni (Alterasyon) ve Geçki (Modülasyon) Farkındalık Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	43
4.10. Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Karşılaştıkları Çeşni (Alterasyon) ve Geçkilere (Modülasyon) Uygun Armonilerle Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44
4.11. Makam Dizilerini Teorik Olarak Tanıyabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	45

4.12. Majör-Minör Dizileri Teorik Olarak Tanıyabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	48
4.13. Makam Dizilerine Yeterli Armoniyle Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	49
4.14. Majör-Minör Yapıdaki Okul Şarkılarına Yeterli Armoniyle Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	51
4.15. Müzik Öğretmenlerinin Makamsal İçerikli Şarkılara Eşlik Yaparken Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar	53
4.16. Müzik Öğretmenlerinin Makamsal İçerikli Şarkılara Eşlik Yaparken Hangi Enstrümanı Kullandıklarına ve Sebeplerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	56
4.17. Müzik Öğretmenlerinin Makamsal İçerikli Şarkılara Eşlik Yaparken Kullandıkları Akorlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	59
4.18. Müzik Öğretmenlerinin Makamsal İçerikli Şarkılara Eşlik Yaparken Kendilerini Armoni ve Çokseslendirme Bakımından Hangi Nuktada Gördüklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	60
4.19. Müzik Öğretmenlerinin Makamsal İçerikli Şarkıların Eşliklenmesine Yönelik Görüş ve Önerilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	63

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	67
5.2. Öneriler	71
KAYNAKLAR	73
EKLER	76
Ek 1. Araştırma Uygulama İzin Belgesi	76
Ek 2. Etik Kurulu Kararı.....	78
Ek 3. Anket Formu	79
Ek 4. İllerin 2017 Sosyo- Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması	83

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	27
Tablo 2. Mezun Olunan Lise Türüne Göre Dağılımları	27
Tablo 3. Mezun Olunan Fakülte Türüne Göre Dağılımları	27
Tablo 4. Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımları.....	28
Tablo 5. Görev Yaptıkları İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralamasına Göre Dağılımları.....	28
Tablo 6. Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımları	28
Tablo 7. Bireysel Çalgılarına Göre Dağılımları.....	29
Tablo 8. Eşlik Çalgılarına Göre Dağılımları.....	30
Tablo 9. Ölçek Maddelerinin Çarpıklık-Basıklık Değerleri ve One Sample Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları	32
Tablo 10. 5.Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Makamsal İçerikli Şarkılar, Makamı, Karar Sesleri ve Usülleri.....	33
Tablo 11. 6.Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Makamsal İçerikli Şarkılar, Makamı, Karar Sesleri ve Usülleri.....	33
Tablo 12. 7.Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Makamsal İçerikli Şarkılar, Makamı, Karar Sesleri ve Usülleri.....	34
Tablo 13. 8.Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Makamsal İçerikli Şarkılar, Makamı, Karar Sesleri ve Usülleri.....	35
Tablo 14. Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Aynı Anda Şarkıyı Seslendirebilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları.....	36
Tablo 15. Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Aynı Anda Şarkıyı Seslendirebilme Düzeylerinin Karşılaştırılması	36
Tablo 16. Makamsal İçerikli Şarkılara Deşifre Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları.....	37
Tablo 17. Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Makamsal İçerikli Şarkılara Deşifre Eşlik Yapabilme Düzeylerinin Karşılaştırılması	37
Tablo 19. Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Duydukları Makamsal İçerikli Şarkıların Makamlarını Tanıyabilme Düzeylerinin Karşılaştırılması	38

Tablo 20. Duydukları Makamsal İçerikli Şarkılara Kulaktan Eşlik Yapabilme	
Düzeylelerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları	39
Tablo 21. Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Duydukları Makamsal İçerikli	
Şarkılara Kulaktan Eşlik Yapabilme Düzeylelerinin Karşılaştırılması.....	39
Tablo 22. Makamsal İçerikli Şarkılara Farklı Sesler Üzerinden Eşlik Yapabilme	
Düzeylelerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları	40
Tablo 23. Aksak Usül Yapılarını Tanıyabilme ve Eşlik Yaparken Uygulayabilme	
Düzeylelerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları	40
Tablo 24. Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Aksak Usül Yapılarını	
Tanıyabilme ve Eşlik Yaparken Uygulayabilme Düzeylelerinin	
Karşılaştırılması	41
Tablo 25. Makamsal İçerikli Okul Şarkılarını Eşliklerken Dörtlü Armoniden	
Faydalanma Düzeylelerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans	
Dağılımları	42
Tablo 26. Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Makamsal İçerikli Okul	
Şarkılarını Eşliklerken Dörtlü Armoniden Faydalanma Düzeylelerinin	
Karşılaştırılması	42
Tablo 27. Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Karşılaştıkları Çeşni	
(Alterasyon) ve Geçki (Modülasyon) Farkındalık Düzeylelerine	
İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları.....	43
Tablo 28. Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Karşılaştıkları Çeşni	
(Alterasyon) ve Geçkilere (Modülasyon) Uygun Armonilerle	
Eşlik Yapabilme Düzeylelerine İlişkin Ortalama Puanları ve	
Frekans Dağılımları.....	44
Tablo 29. Makam Dizilerini Teorik Olarak Tanıyabilme Düzeylelerine İlişkin	
Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları.....	45
Tablo 30. Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Makam Dizilerini Teorik	
Olarak Tanıyabilme Düzeylelerinin Karşılaştırılması	47
Tablo 31. Majör-Minör Dizileri Teorik Olarak Tanıyabilme Düzeylelerine İlişkin	
Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları.....	48
Tablo 32. Makam Dizilerine Yeterli Armoniyle Eşlik Yapabilme Düzeylelerine	
İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları.....	49

Tablo 33. Majör-Minör Yapıdaki Okul Şarkılarına Yeterli Armoniyle Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları	51
Tablo 34. Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Majör-Minör Yapıdaki Okul Şarkılarına Yeterli Armoniyle Eşlik Yapabilme Düzeylerinin Karşılaştırılması	52
Tablo 35. “Makamsal Şarkılara Eşlik Yaparken Ne Gibi Problemlerle Karşılaşırsınız?” Sorusuna Verdikleri Görüşler	53
Tablo 36. “Makamsal Şarkılara Eşlikleme Yaparken Hangi Enstrümanla Daha Rahat İcra Ediyorsunuz. Neden?” Sorusuna Verdikleri Görüşler	56
Tablo 37. Makamsal Şarkılara Eşlikleme Yaparken Temel Akorlar Dışında Hangi Akorları Kullanırsınız ?” Sorusuna Verdikleri Görüşler	59
Tablo 38. “Makamsal Şarkılara Eşlikleme Yaparken Armoni ve Çokseslendirme Kullanma Bakımından Kendinizi Hangi Noktada Görüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Görüşler	60
Tablo 39. “Makamsal Şarkıların Eşliklenmesine Yönelik Belirtmek İstedığınız Başka Öneri ve Görüşleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Görüşler	63

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Hicaz Makamı Dizisi	12
Şekil 2. Hüseyinî Makamı Dizisi	13
Şekil 3. Uşşak Makamı Dizisi.....	13
Şekil 4. Rast Makamı Dizisi	13
Şekil 5. Kürdî Makamı Dizisi	14
Şekil 6. Segah Makamı Dizisi.....	14
Şekil 7. Hüzam Makamı Dizisi	14
Şekil 8. Nihavend Makamı Dizisi.....	15
Şekil 9. Nikriz Makamı Dizisi	15

KISALTMALAR LİSTESİ

SPSS	: The Statistictical Packet for The Social Sciences
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
GSF	: Güzel Sanatlar Fakültesi
K-S	: Kolmogorov- Smirnov

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eşlik, müzik derslerinin daha verimli geçmesi, öğrencilerin müziksel işitme durumunun gelişmesi, şarkı söylerken daha uyumlu olması ve öğrenciler açısından müziksel bir doyum sağlanabilme amaçlarından dolayı önemli bir etkidir. Eşlikle birlikte öğrencilerin tonalite içerisinde kalmaları ve ritmik uyum sağlanması açısından önem arz etmektedir.

Ortaokul müzik kitapları incelendiğinde makamsal kazanımlara önemli yer verildiği bununla beraber Geleneksel Türk Halk Müziğine ve Geleneksel Türk Sanat Müziğine ait birçok makamsal içerikli şarkıların kitaplarda yer aldığı göze çarpmaktadır. Kitaplarda yer alan makamsal içerikli şarkılara bakıldığında basit makam, şed makam ve bileşik makamlar görülmektedir.

İyi bir eşlik uyumunun sağlanabilmesi için bir çok etken vardır. Eşliği yapanın teorik bilgisi ve uygulama açısından yeterliği, kullanılan eşlik çalgısı, öğrencilerin hazırbulunuşluğu ve eşlik yapılan şarkıların yapıları bu etkenlere örnek olarak verebiliriz. İyi bir eşlik ortamının oluşabilmesi açısından bu etkenlerin birbirini tamamlayıcı doğrultularda olması gerekmektedir.

Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziğine ait eserlerimiz makamsal zenginlikle beraber usül yapılarıyla da farklılıklar göstermektedir. Bu zenginlikler de eşlik yapabilme durumunu doğrudan etkilemektedir. Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan makamsal içerikli şarkıların da gerek makamsal gerekse de usül olarak bu zenginlikleri yansıtmaktadır.

Eşlik yapılırken bir çok problemle karşılaşmaktadır. Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkıların eşliklenmesine yönelik problemlerin ortaya konulması ve müzik öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi bu araştırmanın problem durumu olarak belirlenmiştir

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi, “Ortaokul müzik kitaplarındaki makamsal içerikli şarkıların eşliklenmesine yönelik müzik öğretmeni görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.3. Alt Problemler

- Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan makamsal içerikli şarkıların makamı, karar sesleri ve ölçüleri nelerdir ?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkıları eşliklerken aynı anda şarkıyı seslendirme düzeyleri nasıldır ?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara deşifre eşlik yapabilme beceri düzeyleri nasıldır?
- Öğretmenlerin duydukları makamsal içerikli şarkıların makamlarını tanıma durumu ne düzeydedir?
- Öğretmenlerin duydukları makamsal içerikli şarkılara kulaktan eşlik yapabilme durumu ne düzeydedir ?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara farklı sesler üzerinden eşlik yapabilme düzeyi nasıldır?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara eşlik yaparken usul yapılarını tanıyabilme ve eşlik yaparken uygulayabilme düzeyleri nasıldır?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara eşlik yaparken dörtlü armoniden faydalanma durumu nedir?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara eşlik ederken karşılaştıkları çeşni(alterasyon) ile geçki (modülasyon) farkındalığı ne düzeydedir?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara eşlik yaparken karşılaştıkları çeşni (alterasyon) ve geçkilere (modülasyon)’eşlik yaparken yeterli armoni ile aktarabilme becerileri nasıldır?
- Öğretmenlerin makam dizilerini teorik olarak tanıyabilme düzeyleri nasıldır ?
- Öğretmenlerin majör-minör dizilerini teorik olarak tanıyabilme düzeyleri nasıldır?
- Öğretmenlerin makam dizilerine yeterli armoniyle eşlik edebilme durumları düzeyleri nasıldır ?

- Öğretmenlerin majör-minör yapıdaki okul şarkılarına yeterli armoniyle eşlik edebilme durumları ne düzeydedir ?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara eşlik yaparken karşılaştıkları problemler nelerdir ?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara eşlik yaparken kullandıkları enstrümanlar ve sebepleri nelerdir ?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara eşlik yaparken kullandıkları akorlar nelerdir ?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara eşlik yaparken kendilerine dair yeterlilik düzeyleri nedir ?
- Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkıların eşliklenmesine yönelik görüş ve önerileri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkıların eşliklenmesine yönelik müzik öğretmenlerinin görüşlerinin alınması ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla birlikte müzik öğretmenlerinin değerlendirmelerinin ve görüşlerinin ele alınıp, yaşanan sorunlara çözüm ve önerilerin getirilmesi hedeflenmiştir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin makamsal içerikli şarkılara eşlik yaparken yaşadıkları problemlerin, bu problemlerin ön gördükleri sebeplerin ortaya konulması ve makamsal içerikli şarkıların eşliklenmesine yönelik görüş belirtmesi açısından önemlidir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- 1- Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan makamsal içerikli şarkılar
- 2- Ulaşılabilen kaynaklar
- 3- Kullanılan ölçme aracından elde edilen veriler ile
- 4- Araştırmanın yapıldığı örneklem ile sınırlıdır.

1.7. Varsayımlar

Bu araştırmada,

1. Öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevapların tarafsız ve samimi olduğu
2. Veri toplamak için kullanılan araç ve tekniklerin, araştırma için gerekli verileri sağlayabilir nitelikte olduğu varsayılmıştır.

1.8. Tanımlar

Müzik eğitimi: Müzikal davranışların bireye kendi yaşantısı yoluyla belirli bir amaç üzerine kazandırma, değiştirme ve geliştirme sürecidir(Say,2009, s. 360).

Türk Halk Müziği: Türk halkının sevincini, hayatını, acısını, göçlerini ve inançlarını yani yaşamının her alanını aktaran kültürel bir müziktir. Türk Halk Müziği ülkemizde farklı ağızlarda, farklı yörelerde ve formlarda okunan müziğin tamamıdır(Coşkun, 2002, s. 1).

Makam: Dörtlü ve beşli ses gruplarının, seyiri, donanımı, güçlü, asma karar, çeşni ve geçki gibi tipik özelliklerle oluşan müzik yapılarıdır.

Eşlik: Ezgilere nitelik kazandırıp onu daha bir anlamlı hale getiren, bulunduğu tonalitenin ritmik ve armonik yapısını ortaya koyan sesler bütünlüğüdür (Akçalı,2007, s.8).

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler

2.1.1. Müzik Eğitimi

Müzik duygu ve düşüncelerin belirli gaye ve usüllerle, bir güzellik anlayışına göre bir araya getirilmiş sesler ile işleyip anlatan estetik bir bütündür (Uçan,2005: 10). Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, değiştirme ya da bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir (Uçan, 2005: 14).

Müzik eğitimi, müzikal davranışların bireye kendi yaşantısı yoluyla belirli bir amaç üzerine kazandırma, değiştirme ve geliştirme sürecidir(Say, 2009: 360). Müzik eğitimi üzerinden birey, müziksel çevresi ile iletişim halinde yer alırken daha bilinçli, daha verimli davranışlara sahip olurken kendi yaşantısı üzerinden de müziksel davranışlar kazanmaktadır. “Müziksel davranışlar; Ortaya bir müzik koyabilme (besteleme, doğaçlama vb.), müziğe dair birtakım düşünceler oluşturma, müziği tam anlamıyla anlayabilme, müziksel performans, müziksel okuma ve yazma ve dinleme (işitme) davranışlarıdır” (Boyle ve Radocy 2012’den akt. Hardal, 2018: 7).

Türkiye’de Cumhuriyet döneminden günümüze kadar sürdürülen müzik öğretimi “genel”, “özengen” ve “mesleki” olmak üzere üç grupta ele alınmıştır.

- Genel müzik eğitimi: Bölüm, iş-meslek, program, kol-dal ayrımı gözetmeden herkese yönelik olarak her düzeyde genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar.
- Özengen müzik eğitimi: Müziğe, müziğin herhangi bir dalına ilgisi, isteği ve yatkınlığı olanlara yönelik olup etkin bir müziksel katılım ve doyum sağlamak için gerekli olan müziksel davranışları kazandırmayı amaç edinir.
- Mesleki müzik eğitimi: Müzik alanı ile ilgili bir işi meslek edinen, meslek edinmek isteyen ve müziğe dair belirli düzeylerde kabiliyeti olan kişilere yönelik mesleğe dair gereken müziksel davranışları kazandırmayı amaçlayan bir eğitim sürecini kapsamaktadır” (Uçan, 2005: 30).

Müzik eğitiminin genel kapsamını davranışsal ve içeriksel olarak iki açıdan ele alabiliriz.

Davranışsal olarak:

- Müziksel işitme-okuma-yazma eğitimi
- Şarkı söyleme eğitimi
- Çalgı çalma eğitimi
- Müzik dinleme eğitimi
- Müziksel yaratma eğitimi
- Müziksel bilgilenme eğitimi
- Müziksel beğeni geliştirme eğitimi
- Müziksel kişilik kazanma eğitimi
- Müziksel duyarlılığı artırma eğitimi
- Müziksel iletişim ve etkileşimde bulunma eğitimi
- Müzikten yararlanma eğitimi

İçeriksel olarak:

- Müziksel işitme(kulak) eğitimi
- Ses eğitimi
- Çalgı eğitimi
- Müziksel devinim ve ritm(tartım) eğitimi
- Müzik bilgisi eğitimi
- Yaratıcılık eğitimi
- Beğeni eğitimi
- Müziksel kişilik eğitimi
- Müziksel duyarlılık eğitimi
- Müziksel iletişim ve etkileşim eğitimi
- Müziksel kullanım ve yararlanım eğitimi (Uçan, 2005: 14).

2.1.2. Geleneksel Türk Halk Müziği

Türk Halk Müziği, Türk halkının sevincini, hayatını, acısını, göçlerini ve inançlarını yani yaşamının her alanını aktaran kültürel bir müziktir. Türk Halk Müziği

ülkemizde farklı ağızlarda, farklı yörelerde ve formlarda okunan müziğin tamamıdır (Coşkun, 2002: 1).

Türk Halk Müziği, toplumun duygu ve düşüncelerinin sade, içten, ve coşkulu ezgilerle anlatan köklü bir müzik sanatıdır. Türk insanının keyifle dinlemiş olduğu bu müzik, doğal ve sosyal olayları, sevgi, özlem ve gurbet gibi ortak duyguları, tarihi olayları, ulusumuzun mertlik ve kahramanlık gibi özelliklerini konu alan büyük bir kültür hazinesidir. Türk insanının tüm yaşantısını halk müziğimizde, özellikle de türkülerimizde görebilmek mümkündür. Oluşumunda her hangi bir sanat endişesi taşımadan yalnızca Türk toplumunun yaşantısından, duygu ve düşüncelerinden beslenen Türk Halk Müziği ritim çeşitliliği yönünden çokça zengin olup ezgisel açıdan da oldukça renkli bir yapıya sahiptir. Tarihi çok eski zamanlara dayanmakta olan, Türk insanının eski zamanlardan beri kendi kendine ürettiği, geleneklerini devam ettirdiği anonim karakterli bir müziktir. Yöresel nitelikleri açısından da oldukça zengindir. Anadolu insanının ruhunu anlatan köklü bir halk sanatıdır. Ancak, Türk Halk Müziği sadece Anadolu coğrafyasına sınırlandırılmadan yaşadıkları ülke ve bölge farkı gözetmeksizin oluşturulan bu eserlerin tek sahibi Türk halkıdır (Yener, 2006: 30).

Türk insanının yüzyıllardan beri kendi yöresel çalgısı ve kendi şiveleriyle seslendirip, duygularını üreterek kültürünü yaşatıp, onunla hayat bulduğu müzik türüdür. En önemli özelliği: makamsal, anonim ve din dışı bir yapıya sahip olmasıdır. (Yurga, 2002: 13)

Türk Halk Müziği'nin üretilmesi ve gelecek nesillere aktarılmasında halk ozanları önemli bir kaynaktır. Çok eski zamanlarda herhangi bir yörede çalınan çalgı ya da o yöreye ait türkü, başka bölgelere taşınamamış ve sadece o bölge insanı tarafından çalınmış söylenmiş ve dinlenilmiştir. Şimdilerde ise en ücra yerlerdeki bir eser teknoloji yardımı ile diğer bölgelerimize de en kısa sürede ulaştırılabilmektedir. Bu iş eski zamanlarda ozanlar tarafından diyar diyar gezilerek diğer bölgelere sazlarıyla aktarırlardı (Emnalar, 1998: 55).

Türküler halka mal olmuş, halk tarafından sevilmiş ve beğenilmiş ve ağızdan ağıza dolaşan kültür ürünleri olduklarından dolayı yayılmaları da gayet doğal bir durum olmaktadır. Toplumun temeline, duygularına ve güçlü bir müziğe dayanan türküler, düğünlerde, okullarda, öğretmenler, askerler ve halk sanatçıları aracılığıyla geniş alanlara yayılırlar (Özbek, 1994: 64).

Türk Halk Müziği halkımızın köklü geleneğini oluşturarak duygu ve düşüncelerini dile getiren geleneksel bir müzik türüdür. Din dışı bir özelliğe sahip olup kırsal kökenlidir. Açık, yalın ve samimi ifadelerle halkın yaşam ve beğenisini, umutlarını ve özlemlerini temsil eder (Say, 2009: 542).

Cumhuriyetten sonra bir halk kültürü kavrayışından kaynaklanan derleme çalışmalarına hız verilmiş olup derlenen eserlerin kamuoyuna tanıtılması amacıyla radyo yayınlarında seslendirme programlarına önem verilmiştir. Aşık Veysel, Aşık Ali İzzet gibi halk sanatçılarına önem verilmesi de derleme ve bu derlemeleri tanıtma kapsamındadır. 1930-1970 yılları arası özellikle genç nüfus tarafından Türk Halk Müziği benimsenmiş olup 1970 yılından sonra yabancı ve yerli popüler müziklerin egemen olmasıyla birlikte diğer geleneksel değerlerimiz gibi halk müziğimiz de yeni kuşakların pek tanımadığı ve yakınlık duymadığı bir müzik haline gelmiştir (Say, 2009: 542).

Ayak, halk müziğimizde ses ve dizi türlerini oluştan Garip, Kerem, Müstezad, Misket, Bozlak gibi kalıplardır. (Aktüze, 2003: 38).Türkülerimizde geleneksel sanat müziğimizde kullanılan makamlar halk dilinde değişik adlar almıştır ancak Geleneksel Türk Sanat müziğine has olan ve sonrasında ortaya konulan makamlar türkülerde yer almaz (Say, 2009: 546).

Geleneksel Halk müziğinde uzun havadan önce kırık hava türünde yer alan bu bölüme ayak adı verilmektedir. Bir halk ezgisinden önce saz ile yapılan başlama müziği bu bölüme açış ya da gezinti denilmektedir. Bu bölüm ritimsiz olup ses dizisini belirtip seyiri hazırlar. Halk müziğimizde bazı ezgilerin belirli bir dizileri bulunmaktadır. Bu dizilere ayak denilmektedir. Bu dizileri bazı makamlara denk olarak görmemek gerekir. Ancak bazı halk ezgileri bir makamı olduğu gibi yansıtmaktadır. Bunun sebebi ise Halk müziğimiz ile Geleneksel Sanat Müziğinin birbirleriyle etkileşimidir (Hoşsu, 1997: 23).

Birçok araştırmacı, Muzaffer Sarısözen tarafından da bahsedildiği üzere Türk Halk Müziği türleri kırık havalar (Ölçülü ezgiler) ve uzun havalar (Ölçüsüz ezgiler) olmak üzere iki grupta incelemişlerdir (Sarısözen,1962: 1).

Türk Halk Müziğine form açısından, kırık havalar ve uzun havalara ek olarak bazı eserler içerisinde hem ölçülü hem de ölçüsüz ezgiler görülebildiği için “Karışık (Karma) Ritimli Ezgiler” başlığı altında üçüncü bir grup ortaya koyan araştırmacılar da bulunmaktadır.

- Ölçülü ezgiler: Zeybek, Koşma, Güzelleme, Koçaklama, Ninni, Deyiş, Çalgısal
- Serbest ritimli ezgiler: Bozlak, Barak, Arguvan Ağzı, Yol Havası, Gurbet, Maya
- Karma ritimli ezgiler: Müstezat, Divan, Gazel, Hoyrat, Maya (Özgün, Turhan ve Dökmetaş, 1996: 22).

2.1.3. Geleneksel Türk Sanat Müziği

Geleneksel sanat müziğimiz dinsel ve din dışı olmak üzere iki ana başlığa ayrılmaktadır. Türk sanat müziğinde sesler, batı müziğinde kullanılan sesler gibi tam ve yarım perdelerden değil, komalı aralıkların oluşturmuş olduğu küçük perdelerden meydana gelir. Koma, bir tam perdenin dokuzda birine eşit olarak bölünmüş olan küçük aralıktır. Bu küçük aralıklar kullanılarak yüzlerce makam düzenlenmiş olup her makamın tipik özelliği olduğundan, elde edilen müzikal çeşitlilik Geleneksel Türk Müziğinin makamsal sisteminin zenginliğini gösterir niteliktedir (Say,2009: 217).

Daha çok Osmanlı döneminde sarayda yaşamış ve yaşatılmış olan Geleneksel Sanat Müziğimiz Cumhuriyetle birlikte tüm ülke halkına mal olmuş, bünyesinde çok sayıda makam bulunan, çalgısı ve notası standart olmayan, yazıldığı notadan okunamayan ve çalınamayan, sistem sorunları günümüzde de tartışılan, kendine özgü enstrümanlarıyla birlikte batı enstrümanlarını da benimsemiş olan ve III. Selim, İsmail Dede Efendi, Hacı Arif Bey, Tamburi Cemil Bey, Refik Fersan gibi daha birçok besteciyi tarihinde barındıran, tek sesli özelliğiyle birlikte son zamanlarda çoksesli örneklerini de gördüğümüz müzik çeşidimizdir (Yurga, 2002: 16).

Geleneksel Türk müziğinin notalardan değil hocadan öğrenilmesi gerektiğini belirten görüşler mevcuttur. Bu görüş ‘‘meşk’’ sisteminin destekleyen bir niteliklidir. Hoca-öğrenci arasında oluşan bu eğitim ortamı sayesinde öğrenci sadece ses eğitimi dersi almamakta bu öğretim ortamında mesleki beceri, ahlak ve hoca-öğrenci iletişimi konularında da eğitim görmektedir (Tanrıkorur, 2003: 87, Özcan, 2010: 14).

Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği’nde de olduğu gibi sözlü ve sözsüz eserlere sahip olan bir müzik türü olup saray, tekke ve medreselerde icra edilmiş ve desteklenmiştir. Halk müziğinden farklı olarak icra ve eser üretme aşamalarında sürekli olarak kuralları ve sanat kaygısını ön planda tutar. Halk müziğinde ise içten geldiği gibi

herhangi bir sanat kaygısı ya da kurallar olmadan duyguların müzik yoluyla aktarılması esastır (Pelikoğlu, 2010: 81).

Geleneksel Türk müziğinde incelenen çeşitli araştırmalarla birlikte, makamsal ses sisteminin Safiyyüddin'den günümüze kadar gelişerek geldiği, zamanla farklı ses sistemleri önerilerinde bulunulduğu ancak Geleneksel Türk müziği eğitimi ve öğretiminde yaygın bir şekilde Arel-Ezgi-Uzdilek ses sisteminin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumu Can (2002) şu şekilde belirtmektedir.

Geleneksel Türk Sanat Müziğinde günümüzde kullanılan ses sistemi H. Sadettin Arel, Suphi Ezgi ve S. Murat Uzdilek tarafından önerilmiş ve savunulmuş olduğu için Arel-Ezgi-Uzdilek sistemi olarak isimlendirilen yirmi dört perdeli sistemdir. Arel-Ezgi-Uzdilek sisteminin Geleneksel Türk Sanat Müziğine uygunluğu konusunda zaman zaman büyük tartışmalar yaşanmış olup bununla beraber alternatif olarak ortaya konulan diğer sistemler kişisel öneri olmanın ötesine geçememiş ve yaygınlık kazanamamıştır. Yirmi dört perdeli olan Arel-Ezgi-Uzdilek sistemi hem kuramsal hem de uygulanabilirlik yönünden geniş çapta kullanılan tek sistem olarak kalmıştır (Can, 2002: 175-176).

Geleneksel sanat müziğimizin 'kuralcı' olması ayırt edici bir özelliktir. Geçkilerin nasıl yapılması gerektiği, makamları ve usülleri kullanma şeklinin belirli olması kuralcı bir yapıya sahip olmasının göstergesidir (Say,2009: 218).

Geleneksel Sanat müziğinin bir başka özelliği de kullanılan özgün ritmik sistemdir. Ritim kalıplarına usül adı verilmekte olup "Büyük usül" ve "Küçük usül" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İçerdiği zaman sayısına göre küçük usüllerin adları şunlardır:

- Nim Sofyan (iki zamanlı usül)
- Semai (üç zamanlı usül)
- Sofyan (dört zamanlı usül)
- Türk Aksağı (beş zamanlı usül)
- Yürük Semai (altı zamanlı usül)
- Devr-i Turan, Devr-i Hindi(yedi zamanlı usül)
- Düyek ve Müsemmen (sekiz zamanlı usül)
- Aksak, Evfer ve Raks Aksağı (dokuz zamanlı usül)
- Aksak semai ve Oynak (on zamanlı usül) usülleridir(Say,2009: 217)

2.1.4. Türk Müziğinde Makam Kavramı

Dizi bir dörtlü ve bir beşliden ya da bir beşli ve bir dörtlüden meydana gelmektedir. Dizide yer alan en önemli perdeler Güçlü, Durak ve Asma karar perdeleridir (Özkan, 2017: 94).

Durak, güçlü ve asma karar perdeleri bir dizide yer alan en önemli perdelerdir. Makam ise bir dizi içerisinde kuralara bağlı kalarak durak ve güçlünün de belirtilmesiyle birlikte nağmeler oluşturarak gezinmeye denilmektedir (Özkan, 2017: 94).

Makamın tanımıyla ilgili Karadeniz, ve Arel, şu şekilde bahsetmektedir.

“Türk Musikisinde belirli aralıklarla birbirine uyan mülayim seslerden kurulu bir gam içerisinde özel bir seyir kuralı olan musiki cümlelerinin meydana getirdiği çeşnilere makam denir”(Karadeniz, 1983: 64).

“Dizide veya lahinde(nağme) seslerin durakla ve güçlü ile müsabetlerinden doğan hususiyete makam denilir. Şu halde makam: Bir durakla bir güçlünün etrafında bunlara bağlı olarak toplanmış seslerin umumi durumudur”(Arel, 1968: 14).

Makam, arapça kelime olan kıyam’dan gelmektedir. “ Kıyam edilen”, durulan, durulacak anlamına gelir. Bir makamı oluşturan üç temel öge olup bunlar; Dizi, Durak ve Güçlüdür. Bu üçlünden birinin değişmesi makamın da değişmesi anlamına gelir (Say, 2009: 331).

Makam; dörtlü ve beşli ses gruplarının, seyiri, donanımı, güçlü, asma karar, çeşni ve geçki gibi tipik özelliklerle oluşan müzik yapılarıdır. Türk Makam Müziğinin çekirdeğini oluşturan makam kavramı, Geleneksel Türk Halk Müziğinden, Çağdaş Çoksesli Türk Sanat müziğine; Türk Pop Müziğinden, Eğitim Müziğine kadar geniş bir yelpazede kendine yer bulmuştur. Türk Makam Müziği hariç diğer türlerde makam kelimesinin yerine “makam dizisi” ifadesinin kullanılması diğer türlerde seyir,güçlü ve asma karar gibi hususlara yeterince dikkat edilmemesinden dolayı daha doğru olacaktır.Geleneksel Türk Halk Müziğinde makamların karşılığı olarak ayak kelimesi kullanılmış olup bunlara örnek vermek gerekirse, Uşşak dizisi-Maya Ayağı, Hicaz dizisi-Garip Ayağı, Saba dizisi-Derbeder ayağı olarak adlandırılmaktadır (Eroy ve Gürpınar, 2017: 2).

Türk Müziğinde makamlar; Basit makamlar, Şed makamlar(göçürülmüş makamlar) ve Mürekkep(Bileşik) makamlar olmak üzere üç grupta incelenmektedir. Bir tam dörtlü ile bir tam beşlinin birleşiminden basit makamlar meydana gelmekte ve güçlü perdesi dörtlü ile beşlinin birleştiği yerde bulunmaktadır. Türk Müziğinde 13 tane basit makam bulunmakta olup bunlar; Çargah, Buselik, Rast, Uşşak, Hicaz, Uzzal, Hümayun, Zirgüleli Hicaz, Neva, Basit Süz-nak, Hüseyini, Karcıgar ve Kürdi makamlarıdır. Şed makam, bir makam dizisinin başka bir perde üzerine göçürülmesiyle oluşmaktadır. Başka perdelere göçürülen makamlar; Çargah, Buselik, Segah, Kürdi, Neveser ve Zirgüleli Hicazdır. İçeriğinde çeşitli makam dizileri bulunduran makamlara ise bileşik(bileşik) makam adı verilmektedir. Saba makamı, Segah makamı, hüzzam makamı ve Nikriz makamı bileşik(mürekkep) makamlara verilebilecek örneklerden bazılarıdır (Eroy ve Gürpınar, 2017: 4-5).

Dizide makam oluşturmak için yapılan gezinmeye “seyir” denir. Üç türlü seyir vardır:

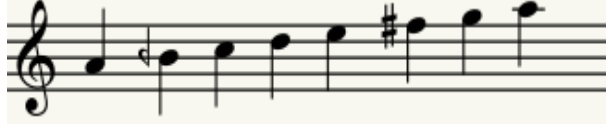
1. **Çıkıcı seyir:** Durak perdesinden, civarından ya da durağın altındaki seslerden başlayan ve tiz seslere doğru çıkıcılık gösteren seyirlerdir.
2. **İnici-Çıkıcı seyir:** Güçlü civarından seyirler olup bu seyirler hem çıkıcılık hem de incilik gösterirler.
3. **İnici seyir:** Tiz durak ya da civarından başlayıp pest’e doğru incilik gösteren seyirlerdir (Özkan, 2017: 94).

2.1.5. Türk Müziği Makam Dizileri

Şekil 1. Hicaz Makamı Dizisi

- A) **Durağı:** Dügah perdesidir.
- B) **Güçlüsü:** Neva perdesidir.
- C) **Seyri:** İnici-çıkıcı olup çıkıcı olarak da kullanılmıştır.
- D) **Donanımı:** Si bakiye bemolü, fa ve do için bakiye diyezi donanımına yazılır.

Şekil 2. Hüseyinî Makamı Dizisi

- A) **Durağı:** Dügah perdesidir.
- B) **Güçlüsü:** Hüseyinî perdesidir.
- C) **Seyri:** İnici- çıkıcıdır.
- D) **Donanımı:** Si koma bemolü, fa bakiye diyezi donanıma yazılır.

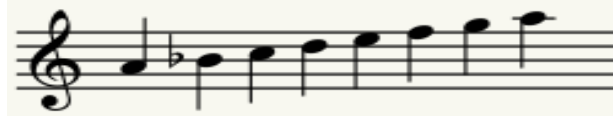
Şekil 3. Uşşak Makamı Dizisi

- A) **Durağı:** Dügah perdesidir.
- B) **Güçlüsü:** Neva perdesidir.
- C) **Seyri:** Çıkıcıdır.
- D) **Donanımı:** Yalnız si koma bemolü donanıma yazılır.

Şekil 4. Rast Makamı Dizisi

- A) **Durağı:** Rast perdesidir.
- B) **Güçlüsü:** Neva perdesidir.
- C) **Seyri:** Çıkıcıdır.
- D) **Donanımı:** Si koma bemolü ve fa bakiye diyezi donanıma yazılır.

Şekil 5. Kürdi Makamı Dizisi

- A) **Durağı:** Dügah perdesidir.
- B) **Güçlüsü:** Neva perdesidir.
- C) **Seyri:** Çıkıcı, çıkıcı-inicidir.
- D) **Donanımı:** Yalnız si mücenneb bemolü donanıma yazılır.

Şekil 6. Segah Makamı Dizisi

- A) **Durağı:** Segah perdesidir.
- B) **Güçlüsü:** Neva perdesidir.
- C) **Seyri:** Çıkıcıdır.
- D) **Donanımı:** Si ve mi notaları için koma bemolü, fa için bakiye diyezi donanıma yazılır.

Şekil 7. Hüzam Makamı Dizisi

- A) **Durağı:** Segah perdesidir.
- B) **Güçlüsü:** Neva perdesidir.
- C) **Seyri:** İnici-çıkıcıdır.
- D) **Donanımı:** Si koma bemolü, mi bakiye bemolü ve fa bakiye diyezi donanıma yazılır.

Şekil 8. Nihavend Makamı Dizisi

- A) **Durağı:** Rast perdesidir.
- B) **Güçlüsü:** Neva perdesidir.
- C) **Seyri:** İnici-çıkıcıdır.
- D) **Donanımı:** Si ve mi için mücenneb bemolü donanıma yazılır.

Şekil 9. Nikriz Makamı Dizisi

- A) **Durağı:** Rast perdesidir.
- B) **Güçlüsü:** Neva perdesidir.
- C) **Seyri:** İnici-çıkıcıdır.
- D) **Donanımı:** Si için bakiye bemolü, fa ve do için bakiye diyezi donanıma yazılır(Özkan, 2017, s.413).

2.1.6. Eşlik ve Eşlik Eğitimi

Eşlik bir çok ülkelerde farklı sözcükler ile ifade edilmiştir. Almanca'da *Begleiten* kelimesi şarkı söyleyene ya da enstrüman çalana eşlik anlamında kullanılırken, İtalyanca'da *Maestro Spartiti* parti okuma öğretmeni anlamında, Fransızca'da da şarkıyı yöneten anlamına gelen *Chefdöchan* kelimeleri kullanılmaktadır. İlerleyen zaman diliminde *Repetition* İngilizce ve Fransızca dillerinde, tekrar anlamında kullanılan kelime ile Latince'de birlikte anlamı olan *Ko* kelimesi ile birleşerek *Korrepetiston* kelimesi meydana gelmiştir (Davran, 1997).

Eşlik yapabilmek, eşlik yazabilmek meslek olarak müzikle ilgilenenler için önemli bir davranıştır. Özellikle okul müzik repertuarında bulunan okul şarkılarının genelinin eşlik notaları olmadıklarından dolayı müzik eğitimcilerinin öğrencilere çalıştırdığı eserlere eşlik yazabilmesi ve bu şarkılara eşlik yapabilmesi gerekmektedir

(Bağcı, 2009, s 35). Bir müzik öğretmeninde bulunması gereken en önemli unsurlardan biri eşlik yapma becerisidir (Aydınoğlu, 2005: 10).

Müzik eğitiminde öğrencilerde istendik davranışların oluşturulması sürecinde çalgı ve çalgı eğitimi, ses müziğinin desteklenerek ve zenginleştirilmesiyle çoksesli müziğin vermiş olduğu zevki kazandırması açısından müzik öğretmenin en büyük yardımcısıdır. Çalgı ve çalgı eğitimi okul müziğinde çok önemli bir yere sahiptir. Bundan dolayı bir müzik öğretmenin çalgısındaki yeterliliği derslerin verimliliğiyle orantılıdır (Öztürk, 2001: 15).

Müzik eğitimindeki önemli hedeflerinden biri çokseslilik duygusunun kazandırılmasıdır. Bir ezginin, doğru ve uygun bir armoni içinde eğitsel ve sanatsal değerinin artıracağı aşikârdır (Kutluk, 1996: 56).

Şarkıların eşlikli olarak öğretilmesi, öğrencilerin doğru bir şekilde şarkıyı söylemesine, müziksel işitmesinin gelişmesine ve çok sesli duyumuna yardımcı olmaktadır (Bilgin ve Şaktanlı, 2007: 21).

Eşlik, Türk Müziğinde de önemli bir yer tutmuştur. Osmanlı döneminde de bu görülmüştür. Mehter takımlarında zil ve davulların eşlik yapmak amacıyla bulunduğu bilinmektedir. Ayrıca boruların, çalan ezgilere eşlik yapmak amacıyla, batı müziğinde Barok ve Erken Klasik dönemlerindeki eserlerde görüldüğü gibi bas tutarak eşlik yapma özelliğinin olduğu da dikkat edilmesi gereken bir husustur (Sönmezöz, 2006: 10).

Eşlik, ezgilere nitelik kazandırıp onu daha bir anlamlı hale getiren, bulunduğu tonalitenin ritmik ve armonik yapısını ortaya koyan sesler bütünlüğüdür (Akçalı,2007: 8). Eşlik bir başka tanımda Say’a göre (2009, s.186): bir eserin armonik niteliğini ortaya çıkaran, ona içerik ve derinlik kazandıran, esas sesi destekleyen parti ya da partilerdir

Bilgin (1998) eşliği, bir kompozisyonun ana ezgisini ya da ses partisini ön plana çıkarmak, ona içerik ve derinlik kazandırmayı amaç edinerek yapılan yardımcı parti ya da partiler olarak dile getirmiştir.

Eşlik yaparken çoksesli enstrümanların kullanılmasının önemiyle ilgili (Akçalı, 2007: 2) piyano, org, gitar gibi çoksesli karaktere sahip olan çalgılarla yapılan eşlikler, öğrencilerle birlikte müzik yapmak, öğrencileri aynı tempo ve tonalite içerisinde tutabilme bakımından başka enstrümanlarla yapılan eşliklerden farklı bir konumda

olduğunu bununla beraber müzik öğretmenlerinin çoksesli eşlik yapmalarını ve bununla ilgili çalışmaların önem kazandığını belirtmiştir.

Okul şarkılarına piyano ile yapılan eşliklerde çoğunlukla homofonik müzikal öğeler tercih edilmektedir. Homofonik özellik, melodiyi müziğin temel unsuru olarak kabul etmektedir. Bu bakımdan armoni ve ritmik yapı gibi özellikleri eşliğin bir parçası olarak sayar. Bu tarz, barok dönemin melodiye karşı(kontrpuan) stilinden farklı olarak dikey çoksesliliği esas alır. Bu müzikal tarzda çokseslendirme dikey(akorlar) olarak uygulanmaktadır (Eroy ve Gürpınar, 2017: 3).

Eşlik dersi, piyano eğitimiyle, müzik teorisi ve işitme derslerindeki teorik kazanımların kaynaştırılarak okul şarkılarını çalmaya yönelik programlanmıştır (Sönmezöz, 2006: 7).

Eşlik dersi müzik öğretmeni yetiştiren Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Öğretmenliği programlarında 3. Sınıf I. Dönemde iki saatlik bir süre zarfında verilmektedir. Bu derste öğrencilere eşliğin nasıl yapılması gerektiği ve eşlik yapılırken eserin hangi özelliklerinin göz önünde bulundurulması gerektiği durumlarından yola çıkılarak örnek eserler üzerinden eğitim verilmektedir. Eşlik sürekli ana ezginin çalınıp akorlarla desteklenmesi olarak düşünülmemelidir. Zaman zaman ana ezgi çalınabilir ancak bunun sürekli yapılması eşliği sıkıcı bir hale getirip çokseslilikten uzaklaştırabilir. Bu bakımdan eşlik, bir ahenk ve çokseslilik gözetilerek armoni kurallarından faydalanılarak oluşturulmalıdır (Eroy ve Gürpınar, 2017: 2)

2018-2019 eğitim-öğretim yılıyla yürürlüğe giren, YÖK'ün hazırlamış olduğu yeni program ile birlikte Armoni- Kontrpuan-Eşlik olan dersin adı Armoni ve Eşlikleme dersi olarak değiştirilmiş, bu ders III. ve IV. yarıyılta verilmeye başlanmıştır (YÖK, Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, 2018).

Bir müzik öğretmenin alanında yeterli bir düzeyde olabilmesi ve gerekli bilgi birikimlere sahip olabilmesi için Armoni ve Eşlik dersi önemli bir yere sahiptir. Bir müzik öğretmeni, karşılaştığı marşlar ya da okul şarkılarına eşlik yazabilme, deşifre eşlik yapabilme, karşılaştıkları eserlere gerektiğinde transpoze eşlik yapabilme konularında gerekli donanıma sahip olmalıdır. Armoni ve Eşlikleme dersi bu özelliklerin kazanılandırılması açısından önemlidir (Yıldırım, 2020: 11).

2.1.7. Okul Şarkıları

Çocuk şarkıları, çocukların müziği sevmesinde etkili rol oynayan, toplumsal kimliğinin oluşmasına katkı sağlayan, müzik yeteneğini geliştiren, insan ilişkilerini güçlendirip bununla beraber dil gelişimine katkıda bulunan önemli bir unsurdur (Göher, 2006).

Mili Eğitim müzik dersi müfredatında tekerleme, vatan sevgisi, anne sevgisi ve gençlik temalı okul şarkıları anasınıfından liseye kadar tüm kademelerde yerini almaktadır. Müzik eğitiminde kullanılan okul şarkıları aynı zamanda kültürel değerlerin de öğrencilere kazandırılması konusunda etkin bir husustur. Dünyanın sürekli gelişip değiştiğini de göz önünde bulundurularak okul şarkılarının da bazı değişikliklere uğraması ve estetik değerlere de önem verilerek günün koşullarına uyan güncel okul şarkıları bestelenmelidir (Eroy ve Gürpınar, 2017: 1).

İnsanlar arasındaki iletişimde müzik dilinin gücü tartışılmaz bir gerçektir. Şarkılar sayesinde müzik dili ve konuşma dilinin birleşimiyle yeni bir güç ortaya çıkar. Bu güç her türlü zorluğun üstesinden gelebilecek bir güçtür. Şarkılar müzik eğitiminin amacı olmasa bile müzik eğitiminin büyük bir kısmını çevreler niteliktedir (Aydoğan, 2007).

Okul şarkılarının özellikleriyle ilgili Zuckmayer, şu şekilde bahsetmektedir;

“Okullarımızda söylenen şarkılar oldukça geniş kapsamlı olup değişik özellikteki parçalardan oluşmaktadır. Örneğin; halk türkülerimiz, halk türkeleri niteliğinde yazılmış şarkılar, batıdan aktarılmış ya da öykünme çocuk, gençlik ve halk şarkıları ile bunların yanında büyük sanat yapıtlarından düzenlenmiş parçalar okul şarkısı olarak söylenmektedir” (Zuckmayer v.d., 1976: 11).

İlköğretim düzeyinde; ezgi, ritim, hız, doku gibi birçok öge; vatan, bayrak, Atatürk, ulus gibi birçok konu; anne, okul ve doğa gibi hemen her konu çeşitliliği; müziksel işitme okuma-yazma eğitimi, ses eğitimi ve çalgı eğitimi gibi müzik dersinin birçok boyutu okul şarkılarında odaklaşır (Aydoğan, 2004).

Bilgin (2009: 11) eğitim müziği alanında kullanılan okul şarkılarını Aktarma şarkılar, Öykünme şarkılar, Anonim şarkılar ve Türk okul şarkıları olmak üzere dört ana başlık altında sıralamıştır.

Aktarma Şarkılar: Ezgisi yabancı olup sözleri Türkçe olan şarkılara aktarma şarkılar denir. Bu şarkılar yabancı bir ezginin alınarak üzerlerine Türkçe sözlerin yazılmasıyla

oluşturulmaktadır. Bu şekilde oluşturulan aktarma şarkılarla birlikte yabancı bir şarkı, Türk okul müziğine girmiş olur. Aktarma şarkıların ezgileri, genel olarak bazı Avrupa toplumlarının okul ve halk müziklerinden seçilmektedir (Sağır, 2002: 8).

Öykünme Şarkılar: Kaynağını başka toplumların müziklerinden alınıp Türk okul müziği bestecileri tarafından oluşturulan şarkılara öykünme şarkılar denir (Sağır, 2002: 31).

Anonim Şarkılar(Tekerleme-Saymaca-Ninni-Halk Türküleri): Tekerleme ve saymacalar çocukların özellikle oyun yaşamının ihtiyaçlarına göre çocuklar tarafından üretilip dile getirilmektedir. Tekerleme ve saymacalarda yer alan sözler anlamsız, anlamlı ya da yarı anlamlı olabilmektedir. Tekerleme ve saymacalar çocukların müzik gelişimine katkısıyla birlikte dil, bellek, sosyal ve duygusal gelişimlerine de katkı sağlarlar.

Ninniler genellikle anneler tarafından yaratılır ve çocukları uyutabilmek amacıyla söylenirler. Ninniler aynı zamanda çocukların müzik gelişimine sakinleşmesine ve ruhsal doyumuna da katkıda bulunurlar (Seyrek, 1995: 6).

“Halk Türküleri” Türk halkının duygu ve düşüncelerini yansıtan, yüzyıllar boyunca zamanın süzgecinden geçirerek yaşattığı, yapısıyla, sözleriyle, dizileri ve ölçüleriyle her şeyiyle kendisine ait olan eserlerdir (Sağır, 2002: 31).

Türk Okul Şarkıları: Kaynağını halk müziğimizden alan ve Türk besteciler tarafından oluşturulan okul şarkılarına denir. Yapısını, özünü halk müziğimizden alan özentisi ya da öykünme olmayan Türk Müziği dizi ve ölçüleri içerisinde yapılmış özgün şarkılar (Satır, 2008: 37).

2.2. İlgili Araştırmalar

Kardeş & Demirci'nin (2019) “Müzik Derslerinde Eşlik Kullanımının Müzik Öğretmenleri Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi” konulu araştırmasında, altıncı sınıf müzik ders kitabında yer alan şarkılara ve belirli gün ve haftalarda kullanılan şarkılara eşlik yapabilmek için lisans eğitim sürecinde alınan eğitim durumlarının yeterliği, hazır eşlik şarkıların çalınabilmesi ve farklı eşlik yöntemleriyle eşlik yapabilme ve doğaçlama çalabilme durumlarının öğretmen görüşleri doğrultusunda belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, Denizli ili merkez ilçelerinde, altıncı sınıf müzik derslerine giren müzik öğretmenlerini ve 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılı bahar dönemi müfredatını kapsamaktadır. Araştırmada müzik öğretmenlerinin, lisans eğitimi sürecinde aldıkları eşlik çalabilme eğitiminin yetersiz olduğu ve eşlik yapabilme becerisinin öğretmenlik yaşantısında istenilen düzeyde kullanılamadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Zaman'ın (2019) “Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Makamsal Kazanımların Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Afyonkarahisar İli Örneği)” başlıklı yüksek lisans çalışmasında 2018 yılı ortaokul müzik dersi öğretim programın içerisinde bulunan makamsal kazanımların müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, nitel araştırma özelliği taşımakta olup model olarak da genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu Afyonkarahisar ilinde bulunan ortaokullarda görevde bulunan 30 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma kapsamındaki müzik öğretmenlerine yönelik 11 adet sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşme sağlanmış olup içerik analizine göre elde edilen veriler kategorilere göre görselleştirilmiştir.

Araştırma sonucuna göre araştırmaya katılan örneklem grubunun programdaki makamsal kazanımlar hususunda yetersiz bulundukları, program içerisinde mevcut olan makamlara yeteri kadar hakim olmadıkları fakat majör-minör tonlara yönelik duyumlara aşina olmalarından dolayı Nihavend ve Rast makamlarına daha yetkin oldukları görülmekle beraber bireysel çalgısı Türk Müziği çalgısı olan müzik öğretmenlerinin bu makamlara daha vakıf oldukları belirlenmiş olup aynı zamanda sorulara verilen cevaplar gözetildiğinde makamların ortaokulda öğrenim gören öğrenciler için zorlayıcı nitelikte olduğu görüşü ön plana çıkmıştır.

Altungül'ün (2019) “Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Piyano ve Armoni Derslerinin Eşlik Çalma Dersine Katkısı” başlıklı yüksek lisans çalışmasında eşlik dersine piyano ve armoni derslerinin katkılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada Dokuz Eylül Üniversitesi ve Pamukkale Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim gören 3. Sınıf öğrencilerine uzman görüşü alınarak hazırlanan anket uygulanmış olup araştırma sonucunda elde edilen bulgulara

göre çıkarımlar verilip bir takım önerilerde bulunulmuştur. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin okul şarkılarının eşliklenmesine yönelik beceri durumlarının çoğunun düşük seviyede oldukları görülmüş olup eşlikleme stilleri açısından birbirleri ile benzer oldukları görülmüştür. Görüş belirten öğretim elemanları ise eşlik dersinin ders saati olarak yeterli olmadığı ve artırılması gerektiğini, eşlik dersinin armoni ve piyano dersleriyle desteklenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Piji'nin (2018) “Piyano Eşliğinin Eğitim Müziğindeki Önemi ve Müzik Öğretmenlerine Yönelik Piyano Eşlik Yöntemleri” başlıklı yüksek lisans araştırmasında piyano ile yapılan eşliklerin eğitim müziğine olan katkısını vurgulamak ve okul şarkılarına, Halk Türkülerine ve Türk Müziği formunda yazılmış eğitim müziği eserlerine piyano ile eşlikte pratik ve doğru yöntemler geliştirme konusunda müzik öğretmenlerine yardımcı olmak ve şarkıların armonik ve ritmik yapılarını ve yapılan eşliklerin, şarkıların karakter özelliklerini ne şekilde değiştiğini fark etmelerini sağlamayı amaçlamıştır.

Araştırmanın sonuç bölümünde piyanonun eğitim müziğindeki önemini vurgulamış olup piyano ile yapılabilecek eşlik türlerinden örnekler verilmiştir.

Çevik & Güven'in (2011)“ İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Okul Şarkılarına Piyanoda Eşlik Yapabilme Konusuna İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Çalışma” başlıklı makalesinde İlköğretim müzik öğretmenlerinin okul şarkılarının Eşliklenmesine yönelik bakış açılarının araştırılması ve eşlik yapmaya yönelik yaşadıkları problemleri ve bu problemlerin sebeplerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Araştırmada tarama modeli esas alınmış olup araştırmanın örneklem grubunu 2009-2010 eğitim-öğretim yılı içerisinde Balıkesir ilinde ilköğretim kademesinde görev yapan 23 müzik öğretmeni oluşturmuştur. Müzik öğretmenlerinin piyanoda eşlik yapabilme konusuna ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla bir anket formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda müzik öğretmenleri müzik eğitimi lisans eğitiminde “*Korrepetisyon*” dersi bünyesinde okul şarkılarına eşlik konusunda çalışmaların yapılmasına rağmen bu derse verilen sürenin kısıtlı olduğu ve ders süresinin artırılması gerektiğini vurgulamış olup aynı zamanda müzik öğretmenlerinin çoğunun piyanoda okul şarkılarına eşlik yaparken zorlandığı ortaya konmuştur.

Çevik'in (2011) ‘‘Müzik  ğretmeni Adaylarının Eşlik Dersine Bakış Açıları ile Derste Zorlandıkları Konulara İlişkin Çözüm Önerileri’’ başlıklı çalışmasında Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı  ğrencilerinin eşlik dersiyle alakalı görüşlerinin alınıp eşlik dersi ile ilgili zorluk yaşadıkları konular, sebepleri ve çözüm önerilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu Balıkesir Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalındaki 2009-2010 eğitim- ğretim yılında ders alan 3 ve 4. sınıflarda okuyan 43 müzik  ğretmeni adayı oluşturmıştır. Müzik  ğretmeni adaylarına sekiz sorudan oluşan açık uçlu soru yöneltilmiştir. Müzik  ğretmeni adaylarının eşlik derslerinde zorluk yaşadığı konularda, eşlik dersine kadarki süre zarfında özellikle armoni ve piyano derslerinde eşlik dersinde alt yapı oluşturabilecek biçimde ders içeriklerinin önemi üzerinde durulmuştur. Müzik  ğretmeni adaylarının birlikte çalabilme becerilerinin gelişimi konusunda çalışmalara daha yoğun bir şekilde yer verilmesi gerektiği sonucuna çıkarılmıştır. Aynı zamanda eğitim okul şarkılarının eşliğı için kaynakların artırılması konusunda görüşlere yer verilmiştir.

Küçükosmanoğlu'nın (2011) ‘‘İlköğretim İkinci Kademed  Şarkı  ğretiminde Kullanılan Eşlik  algılarının Etkililiğinin Karşılaştırılması’’ başlıklı doktora tezinde ilköğretim ikinci kademe müzik derslerinde öğretilen türküler ve marşlar gibi eğitim m ziğı şarkılarının  ğretimi yapılırken öğretmenlerin eşlik yaparken kullandıkları çalgıların ne gibi etkilere sahip olduğunun karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Araştırma deneysel bir çalışma olup Tek grup  n test- son test model  uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini    şubeden oluşan 6. Sınıf  ğrencileri oluşturmıştır. Seviye bakımından birbirine denk üçer adet marş, türkü ve okul şarkısı belirlenmiş olup ‘‘yapılandırılmış davranışsal gözlem formu’’ ile dokuz haftalık süre boyunca şarkı  ğretimi sonunda bu formlar doldurularak son test verileri elde edilmiştir. Beşli likert tipi ölçek öğrencilerin şarkıları öğrenme düzeylerinin belirlenmesi için kullanılmıştır.

Araştırma sonucuna göre  ğretmen çalgısı olarak klasik gitarın kullanımının, okul şarkılarının ve türkülerin  ğretiminde blok flüt kullanımına ve herhangi bir çalgı kullanılmamasına göre daha etkili olduğı ortaya konulmuştur. Müzik derslerinde tek bir çalgıya bağı kalınmadan şarkıya yönelik farklı çalgılarda eşlik yapılması gerektiğı belirtilmiştir.

Yılmaz'ın (2010) “Okul Şarkılarının Klasik Gitar İle Eşliklendirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri ve Okul Şarkıları İçin Eşliklendirme Örnekleri” başlıklı yüksek lisans tezinde klasik gitarla okul şarkılarının eşliklendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma betimsel araştırma niteliğinde olup araştırmanın konusu dahilinde belgesel tarama yapılmış, ilgili kaynaklar toplanmıştır. Müzik öğretmenlerinin görüşlerinin alınması kapsamında beşli likert tipi ölçek kullanılmış olup elde edilen veriler analiz edilmiştir.

Araştırmanın evrenini Niğde merkez ilköğretim okullarında görev yapan müzik öğretmenleriyle ilköğretim müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkıları oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise Niğde ilinde görev yapan 20 müzik öğretmeni ve anket yoluyla belirlenen müzik öğretmenlerinin en fazla kullandığı 5 okul şarkısı oluşturmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre müzik programındaki şarkıların teknik olarak öğrenci seviyesi uygun olduğu fakat şarkıların öğrencilerin ilgi ve beğenilerine uygun olmadıkları, müzik öğretmenlerinin dersin işlenişinde programın dışına çıktıkları, programda yer alan şarkı sayısının yeterli olmadığı ve yer alan şarkıların da tamamen kullanılmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Aynı zamanda müzik derslerinde eşlik yapılmasıyla öğrencilerin şarkıları daha basit bir şekilde öğrendikleri, dersin işlenmesi açısından daha keyifli bir hale geleceği sonuçlarına da yer verilmiştir.

Tunç'un (2009) “Müzik Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Armoni-Kontrpuan-Eşlik Derslerinde Piyanonun Kullanım Durumunun İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde Müzik Öğretmenliği Programı öğrencilerinin Armoni-Kontrpuan-Eşlik derslerinde piyanoyu kullanabilme durumlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu bakımdan araştırma betimsel bir çalışmadır.

Araştırmanın örneklemi Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 2008 – 2009 güz yarıyılı Armoni – Kontrpuan – Eşlik dersini alan 3. sınıf lisans öğrencilerinden rastlantısal yolla seçilmiş 15 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin eşlik yapabilme becerilerini ölçmeye yönelik kolay, orta ve zor düzeylerde ezgiler hazırlandıktan sonra bunları bir hafta arayla seçilen öğrencilere çaldırılarak video olarak kayıt altına alınmıştır. Araştırmanın

sonucunda elde edilen bulguları karşılaştırılmalı olarak tablolar halinde sunmuş ve açıklamalarda bulunmuştur.

Yungul'un (2008) “Okul Şarkılarının Gitar İle Eşliklenmesinde Örnek Bir Model” başlıklı yüksek lisans tezinde okul şarkılarının gitar çalgısı ile eşliklenmesinin ne şekilde yapılması gerektiğinin saptanmasını amaçlamıştır.

Araştırmanın örneklemelerini Gazi Üniversitesi, Aban İzzet Baysal Üniversitesi, İnönü Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim dallarında ve Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarlarındaki gitar eğitimi veren gitar öğretmenleri, Gazi Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim dalı gitar öğrencileri, ilköğretim müzik kitaplarında yer alan şarkılardan seçilen 5 okul şarkısı oluşturmaktadır.

Araştırma betimsel bir araştırma niteliğinde olup okul şarkılarının gitar çalgısı ile eşlik yapılabilmesi için bir takım eşlik modelleri geliştirilirken belgesel tarama tekniklerine başvurulmuştur. Bu teknikle birçok kaynak incelenmiş olup incelemeler sonucunda eşlik yöntemleri, teknikleri ve modelleri belirlenip çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

Köz'ün (2007) “İlköğretim İkinci Kademedeki Görev Yapan, Bireysel Çalgı Eğitimi (Gitar) Alanı Mezunu Müzik Öğretmenlerinin Okul Şarkılarına Eşlik Etmede Karşılaştıkları Problemler Ve Çözüm Önerileri” başlıklı yüksek lisans tezinde bireysel çalgısı alanı gitar olan müzik öğretmenlerinin okul şarkılarına eşlik yaparken karşılaştıkları sorunların ve gitarın eşlik çalgısı olarak kullanılabilirlik durumunun öğretim elemanları ve müzik öğretmenleri görüşlerinin alınarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında ulaşılabilen, Ankara, İstanbul, Konya ve Bolu illerinde bulunan Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dallarında görev yapan gitar eğitimcileri ve Kocaeli, Denizli, Mersin, İstanbul ve Ankara illerindeki ilköğretim ikinci kademedeki görev yapan bireysel çalgısı gitar olan müzik öğretmenleri ile sınırlandırılmıştır. Araştırmaya 6 öğretim elemanı 35 müzik öğretmeni katılmıştır.

Araştırmanın sonunda elde edilen bulgulara göre ankete katılan öğretim elemanlarının fakültede uygulanan bireysel çalgı(gitar) dersinin içerik ve haftalık ders saati bakımından yeterli bulmadıkları, dersin Orkestra/Oda Müziği, Eğitim Müziği, Besteleme ve Eşlik gibi diğer derslerle olan ilişki durumunun zayıf olduğunu

belirtmişlerdir. Bunlarla beraber gitarın okul şarkılarına eşlik konusunda uygun olduğu ve gitarla eşlik yapmanın öğrencilerin müzikal gelişimlerine katkıda bulunacağı görüşünü belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan müzik öğretmenleri ise gitarın eşlik çalgısı olarak kullanımı konusunda öğretim elemanları ile aynı görüşü belirtmiş olup fakültede verilen bireysel çalgı(gitar) dersinin eşlik yapma becerisinin kazandırılması konusunda yeterli olmadığını dile getirmekle beraber eşlik yaparken kaynak bulma yönünden sorun yaşadıkları hususuna da değinmişlerdir.

Dağdeviren'in (2006) ‘‘Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Piyanoda Eşlik Öğretimi’’ başlıklı yüksek lisans tezinde piyanoda eşikleme öğretimine ilişkin sistematik yaklaşımları sergilemeyi ve piyanoda eşikleme öğretiminin yöntemsel açıdan geliştirilmesini sağlamak amaçlanmıştır.

Araştırmada analiz yöntemi kullanılmış olup eşliği yapılan şarkıların armonik analizi yapılmış ve şarkının karakterine göre uygun eşlik modeli seçilerek eşlikleri yazılmıştır. Araştırmanın evrenini, tüm müzik eğitim şarkıları; örneklemini ise mi minör bir ezgi, Çocuk Marşı ve Orda bir köy var uzakta şarkıları oluşturmuştur. Yapılan çalışma eşliğin tarihini, müzik öğretmenlerinin kullanacağı basit armoni kurallarını, eşlik modellerini ve örnek eşikleme modellerini kapsamaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma karma desende tasarlanmıştır. Karma yöntem; bir araştırmada, verilerin derinlenmesine analizine imkan sağlayan, nicel ve nitel yöntemlerin destekleyici veya öncelik sıralarına göre uygulandığı çalışmalardır (Johnson ve Onwuegbuzei, 2004; Leech ve Onwuegbuzei, 2007; Johnson ve Christensen, 2004; Creswell, 2014; Creswell ve Plano Clark, 2015).

Araştırma, nicel boyut açısından tarama modeli; nitel boyut açısından ise araştırmada öncelikle nicel verilerin toplanıp analiz edildikten sonra nitel verilerin toplandığı açıklayıcı (explanatory) desen niteliğindedir. Bu tür araştırmalarda, araştırmacılar öncelikle nicel verileri toplarlar ve analiz eder, ardından bu verileri tamamlamak ve rafine edebilmek için nitel verileri toplarlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009).

Tarama (survey) araştırmalarda evren ve örneklem bulunur ve örneklemin evreni temsil etmesine büyük önem verilirken amaç, genelleştirilebilir veriler elde etmektir (Kuş, 2009)

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise SEGE 2017 verilerine göre altı kademede yer alan illerde görev yapan 300 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubu maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine göre oluşturulmuştur.

Evrende incelenen problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenerek çalışmanın bu durumlar üzerinden yapılması maksimum çeşitlilik örnekleme tanımlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009).

Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü'nün 2017 tarihli "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE)" adlı raporunda; demografik, istihdam, eğitim, sağlık, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali, erişebilirlik ve yaşam kalitesi göstergelerine göre iller sosyo-ekonomik düzeylerine göre sıralanmıştır. Bu rapor doğrultusunda 6 kademede sınıflandırılmıştır. SEGE 2017 göz önüne alınarak bu kademelerde bulunan iller seçilerek bu illerdeki ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenleri örnekleme dahil edilmiştir.

Tablo 1.
Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

CİNSİYET	<i>f</i>	(%)
Kadın	168	56
Erkek	132	44
TOPLAM	300	100,0

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin 168'inin (%56) kadın, 132'sinin (%44) erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 2.
Mezun Olunan Lise Türüne Göre Dağılımları

LİSE TÜRÜ	<i>f</i>	(%)
Güzel Sanatlar Lisesi	106	35,3
Diğer	194	64,7
TOPLAM	300	100,0

Tablo 2'de görüldüğü üzere ankete katılan müzik öğretmenlerinin 106'sının (%35,3) Güzel Sanat Lisesi, 194'ünün (%64,7) Diğer Lise türlerinden mezun oldukları görülmektedir.

Tablo 3.
Mezun Olunan Fakülte Türüne Göre Dağılımları

FAKÜLTE	<i>f</i>	(%)
Eğitim Fakültesi	202	67,3
GSF-Konservatuvar	98	32,7
TOPLAM	300	100,0

Tablo 3 incelendiğinde ankete katılan müzik öğretmenlerinin 202'sinin (%67,3) Eğitim Fakültesi, 98'inin (%32,7) GSF-Konservatuar Bölümlerinden mezun oldukları görülmektedir.

Tablo 4.
Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımları

MESLEKİ KIDEM	<i>f</i>	(%)
1-5 yıl	93	31
6-10 yıl	113	37,7
11-15 yıl	42	14
16 yıl ve üzeri	52	17,3
TOPLAM	300	100,0

Tablo 4'e bakıldığında ankete katılan müzik öğretmenlerinin mesleki kıdemlerinin 93'ünün (%31) 1-5 yıl, 113'ünün (%37,7) 6-10 yıl, 42'sinin (%14) 11-15 yıl, 52'sinin (%17,3) 16 yıl ve üzeri mesleki kıdemlerinin oldukları görülmektedir.

Tablo 5.
Görev Yaptıkları İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralamasına Göre Dağılımları

SEGE SIRALAMA	<i>f</i>	(%)
1.Kademe	69	23
2.Kademe	47	15,7
3.Kademe	46	15,3
4.Kademe	50	16,7
5.Kademe	40	13,3
6.Kademe	48	16
TOPLAM	300	100,0

Tablo 5 incelendiğinde ankete katılan müzik öğretmenlerinin 69'unun (%23) 1.Kademe, 47'sinin (%15,7) 2.Kademe, 46'sının (%15,3) 3.Kademe, 50'sinin (%16,7) 4.Kademe, 40'ının (13,3) 5.Kademe ve 48'inin (%16) 6.Kademe illerde görev yaptıkları görülmektedir.

Tablo 6.
Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımları

EĞİTİM DÜZEYİ	<i>f</i>	(%)
Lisans	234	78
Yüksek Lisans	65	21,7
Doktora	1	0,3
Sanatta Yeterlilik	,0	0
TOPLAM	300	100,0

Tablo 6 incelendiğinde ankete katılan müzik öğretmenlerinin 234'ünün (%78) Lisans, 65'inin (%21,7) Yüksek Lisans, 1'inin (%0,3) Doktora mezunu oldukları görülmektedir.

Tablo 7.
Bireysel Çalgılarına Göre Dağılımları

ÇALGI ADI	<i>f</i>	(%)
Keman	76	25,3
Bağlama	44	14,7
Gitar	34	11,3
Piyano	30	10
Flüt	26	8,7
Viyola	19	6,3
Ud	17	5,7
Viyolonsel	14	4,7
Kanun	9	3,0
Şan	8	2,7
Kaval	4	1,3
Klarnet	4	1,3
Kabak Kemane	3	1,0
Klasik Kemençe	3	1,0
Ney	2	,7
Tambur	2	,7
Kontrbass	1	,3
Mey	1	,3
Rebab	1	,3
Saksofon	1	,3
Si Bemol Klarnet	1	,3
TOPLAM	300	100,0

Tablo 7'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin bireysel çalgılarının çoğunlukla keman(%25,3), bağlama(%14,7), gitar (%11,3) ve piyano(%10) çalgıları olduğu görülmektedir.

Tablo 8.
Eşlik Çalgılarına Göre Dağılımları

EŞLİK ÇALGISI	<i>f</i>	(%)
Piyano	73	24,3
Keman	53	17,7
Bağlama	52	17,3
Gitar	52	17,3
Elektronik Org	24	8,0
Ud	13	4,3
Kanun	9	3,0
Eşlik Yapmıyorum	4	1,3
Ukulele	3	1,0
Kabak Kemane	2	,7
Klarnet	2	,7
Tambur	2	,7
Flüt	2	,7
Blok Flüt	1	,3
Klasik Kemençe	1	,3
Melodika	1	,3
Mey	1	,3
Ney	1	,3
Rebab	1	,3
Viyola	1	,3
Viyolonsel	1	,3
Akordeon	1	,3
TOPLAM	300	100,0

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin eşlik çalgılarının çoğunluğunun piyano (%24,3), keman (%17,7), bağlama (%17,3), gitar (%17,3) ve elektronik org (%8) olduğu görülmektedir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın kuramsal bölümünü oluşturan veriler kitap, makale, ilgili tez çalışmaları ve dergi taramalarıyla oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın sayısal verilerini ise ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenlerine yapılan anket ve gerçekleştirilen görüşmeler yoluyla elde edilmiştir.

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla anket tekniği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında öğretmenlere uygulanan anketin birinci bölümünde Kişisel bilgiler, ikinci bölümünde 5 sorudan oluşan görüşme soruları, üçüncü bölümünde ise 34 kapalı uçlu soru sorulmuştur. Öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara eşlik yapabilme durumlarını belirlemeye yönelik üçüncü bölümde yer alan kapalı uçlu 34 soru için “kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4), kesinlikle katılıyorum (5)” şeklinde cevapların yer aldığı “Beşli Likert” tipi derecelendirme ölçeği kullanılmıştır.

Veriler toplanırken ortaokullarda görev yapan toplamda 300 müzik öğretmenine ulaşılabilmektedir. Anket bölümü 300 müzik öğretmenine, Görüşme sorularının olduğu bölüm ise 20 müzik öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Anket ve görüşmeler mail ve sosyal medya aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Elde edilen nicel verilerin analizi için SPSS 22.0 programı kullanılmış; verilerin analizinde; Frekans (f), Yüzde (%) değerleri belirlenmiş ve ilişkisiz gruplar için T testi uygulanmıştır. Ölçek maddelerine ilişkin ortalama puanlar yorumlanırken 1,0-1,79 arası düşük, 1,80-2,59 arası orta düzeyin altı, 2,60-3,39 arası orta düzey, 3,40-4,19 arası orta düzeyin üzeri, 4,20-5,0 arası yüksek düzey olarak yorumlanmaktadır. Puanların normal dağılım durumlarına Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi değerleri incelenerek bakılacaktır. Tablo 9’da analiz kapsamında yer alan puanların çarpıklık-basıklık değerleri ve K-S testi sonuçları verilmiştir.

Uzman görüşü alınarak hazırlanmış olarak ve 5 sorudan oluşan müzik öğretmenlerinin eşikleme konusundaki görüşlerini belirlemeyi amaçlayan görüşme formu kullanılmıştır. Bu formda yer alan sorulara verilen yanıtlar her soru için temalara ve o temalarla ilişkili alt temalara ayrılmıştır. İlgili alt temalara verilen öğretmen görüşlerinin sayısı belirlenmiş ve böylece hangi görüşlerin ön plana çıktığı belirlenmiştir. Verilerin çözümlenmesi sonrasında öğretmenlerin yanıtlarından örnek alıntılar yapılmıştır.

Tablo 9.

Ölçek Maddelerinin Çarpıklık-Basıklık Değerleri ve One Sample Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

Madde no	N	Çarpıklık	Basıklık	One Sample Komogorov-Smirnov (K-S)	
				Test değeri	p
Madde 1	300	-1,25	1,45	,274	,00**
Madde 2	300	-1,22	1,53	,260	,00**
Madde 3	300	-0,53	-0,37	,223	,00**
Madde 4	300	-1,0	,68	,237	,00**
Madde 5	300	-,82	-,04	,252	,00**
Madde 6	300	-1,37	1,70	,283	,00**
Madde 7	300	-1,09	1,08	,267	,00**
Madde 8	300	-,26	-,87	,214	,00**
Madde 9	300	-,55	-,17	,239	,00**
Madde 10	300	-,27	-,60	,181	,00**
Madde 11	300	-,77	,11	,275	,00**
Madde 12	300	-,44	-,57	,232	,00**
Madde 13	300	-1,81	1,13	,281	,00**
Madde 14	300	-1,65	1,04	,275	,00**
Madde 15	300	-1,40	1,67	,268	,00**
Madde 16	300	-1,57	1,45	,279	,00**
Madde 17	300	-1,50	1,99	,284	,00**
Madde 18	300	-1,02	,26	,265	,00**
Madde 19	300	-,72	-,52	,251	,00**
Madde 20	300	-1,37	1,55	,275	,00**
Madde 21	300	-,40	-,85	,209	,00**
Madde 22	300	-1,67	1,48	,400	,00**
Madde 23	300	-1,62	1,08	,399	,00**
Madde 24	300	-1,02	,66	,260	,00**
Madde 25	300	-,98	,45	,264	,00**
Madde 26	300	-,67	-,28	,237	,00**
Madde 27	300	-,91	,29	,258	,00**
Madde 28	300	-,85	,18	,255	,00**
Madde 29	300	-,54	-,34	,217	,00**
Madde 30	300	-,30	-,75	,187	,00**
Madde 31	300	-,76	-,17	,240	,00**
Madde 32	300	-,27	-,76	,182	,00**
Madde 33	300	-1,76	1,55	,314	,00**
Madde 34	300	-1,82	1,82	,320	,00**

**p<.01

Tablo 9 incelendiğinde, ölçekte yer alan tüm maddelere ilişkin Kolmogorov-Smirnov testi anlamlılık değerlerinin $p < ,01$ olduğu görülmektedir. Test sonucunda anlamlılık değeri $p < ,01$ olduğundan dolayı verilerin normallikten sapmaların olduğu gözlemlenmektedir. Fakat K-S testinin uygulanması, normallik durumunun incelenmesi için kullanılan yöntemlerden sadece biridir. Tabloda yer alan tüm maddelerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında kalması normallik açısından sapmalar olmaması şeklinde yorumlanmaktadır. Fakülte türüne göre madde puanlarındaki farklılık durumunun tespit edilmesi için parametrik istatistik testlerinden Independent t testi kullanılmasına karar verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. Müzik Ders Kitaplarında (5,6,7,8) Yer Alan Makamsal İçerikli Şarkıların Adları, Makamları, Karar Sesleri ve Usüllerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tablo 10.

5.Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Makamsal İçerikli Şarkılar, Makamı, Karar Sesleri ve Usülleri

ESER ADI	MAKAMI	KARAR SESİ	USÛL
Kara Basma İz Olur	Segah	Mi	2/4
Unutulmuş Birer Birer	Rast	Sol	6/8
Hey Onbeşli	Hüseyni	Re	4/4
Ha Buradan Aşağı	Hüseyni	Re	7/8
Havada Bulut Yok	Hüseyni	La	10/8
Meşeli Dağlar Meşeli	Hüseyni	La	9/8

Tablo 10 incelendiğinde 5. Sınıf müzik dersi kitabında yer alan şarkıların makamlarının segah (1), rast (1) ve Hüseyni (4) makamlarından oluştuğu ve ağırlıklı olarak hüseyini makamının görüldüğü tespit edilmiştir.

Tablo 11.

6.Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Makamsal İçerikli Şarkılar, Makamı, Karar Sesleri ve Usülleri

ESER ADI	MAKAMI	KARAR SESİ	USÛL
Yörük Ali	Uşşak	Re	9/4
Güzel Yurdum	Hicaz	Re	4/4
Deniz Üstü Köpürür	Hüseyni	Mi	4/4
Sen Bu Yaylaları Yaylayamazsun	Nikriz	Re	5/8
Otomobil Uçar Gider	Mahur	Sol	2/4
Nar Danesi	Hicaz	Mi	4/4
Tiridine Bandım	Rast	Do	4/4
Ben Ağlarım Yane Yane	Segah	Mi	2/4
Çanakkale Türküsü	Hüseyni	Re	4/4
Çemberimde Gül Oya	Segah	Do #	9/8
Hoş Gelişler Ola	Rast	Fa	12/8
Kahve Yemenden Gelir	Nikriz	Re	4/4
Anlat Bana Öğretmenim	Nihavend	Re	4/4
Eski Ordu Marşı	Rast	Sol	4/4
Zobalarında Guru da Meşe	Nikriz	Re	9/4

Tablo 11’de görüldüğü üzere 6. Sınıf müzik dersi kitabında yer alan şarkıların makamlarının Uşşak (1), Hicaz (2), Nikriz (3), Mahur (1), Segah (2), Rast (3), Hüseyini (2), ve Nihavend (1) makamlarından oluştuğu görülmektedir.

Tablo 12.

7.Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Makamsal İçerikli Şarkılar, Makamı, Karar Sesleri ve Usülleri

ESER ADI	MAKAMI	KARAR SESİ	USÛL
Kavurma Koydum Tasa	Uşşak	Re	3/4
Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	Kürdi	La	2/4
Ayletme Beni	Kürdi	La	5/8
Kiremite Su Düştü	Uşşak	Re	7/8
Toycular	Hüseyini	Re	2/4
Hey Gidi Dünya Hey	Hicaz	La	4/4
Memleketim	Nihavend	Re	4/4
Entarisi Dım Dım Yar	Nişabur	La	4/4
Açılır Gonca Gül Yar	Segah	Si	2/4
Segah Tekbir	Segah	Si	Serbest
Salat-ı Ümmiye	Segah	Si	10/8
İndim Havuz Başına	Hüzzam	Si	4/4
Unutamam Seni	Uşşak	La	8/8
Altın Hızma Mülâyim	Çargah	Do	10/8
Manolyam	Kürdili Hicazkar	Sol	3/4
Ben Yürürüm Yane Yane	Segah	Si	4/4
Eski Ordu Marşı (Ceddin Deden)	Hüseyini	Re	4/4
Dere Geliyor Dere	Hüseyini	Re	9/8
Yemen Türküsü	Hüseyini	La	10/8
Bitlis’te Beş Minare	Hicaz	La	6/4
İncecikten Bir Kar Yağar	Segah	Si	10/16
Geçti Dost Kervanı	Uşşak	La	10/8
Uzun İnce Bir Yoldayım	Hüseyini	Re	4/4
Bahçada Yeşil Çınar	Segah	Si	10/8
Bülbülüm Altın Kafeste	Kürdi	Re	10/8
Erik Dalı	Hüseyini	La	4/4
Manastır Türküsü	Hüseyini	Re	2/4
Nemrut’un Kızı	Hicaz	La	10/8
Sevda Olmasaydı	Hicaz	La	4/4
Vardar Ovası	Hicaz	Re	5/8
Yangın Olur Biz Yangına Gideriz	Uşşak	Mi	9/8
Yemeni Bağlamış	Nihavend	Re	2/4

Tablo 12’ye bakıldığında 7. Sınıf müzik dersi kitabında yer alan şarkıların makamlarının Uşşak (5), Kürdi (3), Hüseyini (7), Hicaz (5), Segah (6), Hüzzam (1), Nihavend (2), Çargah (1) Kürdili Hicazkar (1) ve Nişabur (1) olduğu görülmektedir.

Tablo 13.

8.Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Makamsal İçerikli Şarkılar, Makamı, Karar Sesleri ve Usülleri

ESER ADI	MAKAMI	KARAR SESİ	USÜL
İzmir'in Kavakları	Segah	Mi	9/8
Kahveyi Kavururlar	Muhayyer Kürdi	Mi	9/8
Çam Başına Çıktım	Hüseyini	La	9/8
Tuna Nehri Akmam Diyor	Kürdi	Re	3/4
Malatya Türküsü	Karcığar	Re	4/4
Aşk Rüya'dır Çok Zaman	Kürdi	Mi	3/4
Kır Atıma Bineyim	Acem Kürdi	La	9/8
Ne Olursun Güzelim Sevsen Beni	Muhayyer Kürdi	La	2/4
Yörük Ali	Uşşak	La	9/8
Dargın Ayrılmayalım	Hüzzam	Si	8/8
Salat-ı Ümmiye	Segah	Si	10/8
Seherde Bir Bağa Girdim	Uşşak	La	2/4
Akasyalar Açarken	Hüzzam	Si	8/8
Bahçe Duvarından Aştım	Hicaz	La	2/4
Kara Üzüm Salkımı	Uşşak	La	9/8
Ordunun Dereleri	Uşşak	La	4/4
Gesi Bağları	Uşşak	La	4/4
Garip Bir Kuştı Gönülüm	Hicaz	La	4/4
Ben Seni Sevdiğimi	Hicaz	La	5/8
Eziz Dostum Menden Küsum İncidi	Kürdi	La	6/8
Ay Saçı Burma	Kürdi	La	6/8
Davul Çalar	Çargah	Do	10/8
Sensen Menim Dilberim	Nihavend	Sol	6/8
Sen Ağlama	Kürdi	Re	4/4
Çemberimde Gül Oya	Segah	Si	9/8
Beyaz Giyme Toz Olur	Segah	Si	9/8
Evlerinin Önü Yıldız Piyade	Eviç	Fa #	9/8
Manastır'ın Ortasında	Hüseyini	Re	4/4
Kırmızı Gülün Adı Var	Hicaz	La	4/4
Mihriban	Kürdi	La	4/4
Bak Yine Geçti Bahar	Acem Kürdi	La	3/4
Nar Tanem Bir Tanem	Kürdi	La	6/8
Zahit Bizi Tan Eyleme	Uşşak	La	4/4
Çile Bülbülüm Çile	Muhayyer	La	8/8
Rüzgar Susmuş Ses Vermiyor	Hüzzam	Si	4/4
Konma Bülbül Konma	Hüseyini	La	4/4
Gül Yüzün Soldukça	Nişaburek	La	8/8
Unutulmuş Birer Birer	Rast	Sol	6/8
Ayva Çiçek Açmış	Uşşak	La	2/4
İğdirin Al Alması	Nihavend	Re	6/4
Zeytin Gözlüm Sana Gönülüm Nedendir	Hüseyini	La	4/4
Değdi Saçlarıma Bahar Gülleri	Hicaz	La	3/4

Tablo 13 incelendiğinde 8. Sınıf müzik dersi kitabında yer alan şarkı makamlarının Uşşak (7), Kürdi (7), Segah (4), Hicaz (5), Hüseyini (4), Hüzzam (3), Nihavend (2), Muhayyer Kürdi (2), Acem Kürdi (2), Karcığar (1), Rast (1), Muhayyer (1), Nişaburek (1), Eviç (1) ve Çargah (1) olduğu görülmektedir.

4.2. Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Aynı Anda Şarkıyı Seslendirebilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 14.

Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Aynı Anda Şarkıyı Seslendirebilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

1.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkıları eşliklerken aynı anda şarkıyı seslendirebilirim.		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılmıyorum	9	3,0
Katılmıyorum	15	5,0
Kararsızım	34	11,3
Katılıyorum	127	42,3
Kesinlikle Katılıyorum	115	38,3
Ortalama (X)	4,08	

Tablo 14’te görüldüğü üzere “Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Aynı Anda Şarkıyı Seslendirebilirim” sorusuna verdikleri dağılım görülmektedir. Tabloda eşlik yaparken aynı anda şarkıyı seslendirebilirim sorusuna örneklemelerin %3’ü kesinlikle katılmıyorum, %5’i katılmıyorum, %11,3’ü kararsızım, %42,3’ü katılıyorum, %38,3’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tablodaki verilere göre öğretmenlerin eşlik yaparken aynı anda parçayı seslendirme düzeyleri $X=4,08$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

Tablo 15.

Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Aynı Anda Şarkıyı Seslendirebilme Düzeylerinin Karşılaştırılması

Maddeler	Fakülte Türü	N	X	Ss	t	p
1.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkıları eşliklerken aynı anda şarkıyı seslendirebilirim.	Eğitim	202	3,99	1,00	-2,42	,016
	GSF – Kon.	98	4,28	0,91		

* $p<,05$

Tablo 15 incelendiğinde, GSF – Konservatuvar fakültelerinden mezun olmuş öğretmenlerin eşlik yaparken aynı anda şarkıyı seslendirme düzeyinin eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.3. Makamsal İçerikli Şarkılara Deşifre Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 16.

Makamsal İçerikli Şarkılara Deşifre Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

2.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkılara deşifre eşlik yapabilirim.		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılmıyorum	6	2,0
Katılmıyorum	13	4,3
Kararsızım	35	11,7
Katılıyorum	125	41,7
Kesinlikle Katılıyorum	121	40,3
Ortalama (X)	4,14	

Tablo 16’da görüldüğü üzere “Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkılara Deşifre Eşlik Yapabilirim” sorusuna verdikleri dağılım görülmektedir. Makamsal içerikli şarkılara deşifre eşlik yapabilirim sorusuna örneklemelerin %2’si kesinlikle katılmıyorum, %4,3’ü katılmıyorum, %11,7’si kararsızım, %41,7’si katılıyorum, %40,3’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tablodaki verilere göre öğretmenlerin makamsal okul şarkılarına deşifre eşlik yapabilme beceri düzeyleri $X=4,14$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

Tablo 17.

Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Makamsal İçerikli Şarkılara Deşifre Eşlik Yapabilme Düzeylerinin Karşılaştırılması

Maddeler	Fakülte Türü	N	X	Ss	t	p
2.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkılara deşifre eşlik yapabilirim	Eğitim	202	4,01	0,99	-3,42	,001
	GSF – Kon.	98	4,40	0,71		

**** $p<,01$**

Tablo 17 incelendiğinde, GSF – Konservatuvar fakültelerinden mezun olmuş öğretmenlerin makamsal okul şarkılarına eşlik yapabilme düzeyinin eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.4. Duydukları Makamsal İçerikli Şarkıların Makamlarını Tanıyabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 18. Duydukları Makamsal İçerikli Şarkıların Makamlarını Tanıyabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

3.Duyduğum makamsal içerikli şarkıların makamını tanırım.		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılmıyorum	11	3,7
Katılmıyorum	34	11,3
Kararsızım	75	25,0
Katılıyorum	106	35,3
Kesinlikle Katılıyorum	74	24,7
Ortalama (X)	3,66	

Tablo 18’de görüldüğü üzere “Duyduğum Makamsal İçerikli Şarkıların Makamını Tanırım.” sorusuna verdikleri dağılım görülmektedir. Duyduğu makamsal içerikli şarkının makamını tanıyabilme sorusuna örneklemelerin %3,7’si kesinlikle katılmıyorum, %11,3’ü katılmıyorum, %25’i kararsızım, %35,3’ü katılıyorum, %24,7’si kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tablodaki verilere göre müzik öğretmenlerinin duydukları makamsal şarkıların makamlarını tanıma düzeyleri $X=3,66$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

Tablo 19.

Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Duydukları Makamsal İçerikli Şarkıların Makamlarını Tanıyabilme Düzeylerinin Karşılaştırılması

Maddeler	Fakülte Türü	N	X	Ss	t	p
3.Duyduğum makamsal içerikli şarkıların makamını tanırım.	Eğitim	202	3,46	1,07	-4,76	,00
	GSF – Kon.	98	4,07	0,99		

**** $p<,01$**

Tablo 19 incelendiğinde, GSF – Konservatuvar fakültelerinden mezun olmuş öğretmenlerin duydukları makamsal içerikli şarkıların makamlarını tanıyabilme düzeyinin eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.5. Duydukları Makamsal İçerikli Şarkılara Kulaktan Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 20.

Duydukları Makamsal İçerikli Şarkılara Kulaktan Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

4.Duyduğum makamsal içerikli şarkılara kulaktan eşlik yapabilirim.		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılmıyorum	8	2,7
Katılmıyorum	15	5,0
Kararsızım	52	17,3
Katılıyorum	109	36,3
Kesinlikle Katılıyorum	116	38,7
Ortalama (X)	4,03	

Tablo 20’de görüldüğü üzere “Duyduğum makamsal içerikli şarkılara kulaktan eşlik yapabilirim” sorusuna verdikleri dağılım görülmektedir. Duyduğu makamsal içerikli şarkılara eşlik yapabilme sorusuna örneklemelerin %2,7’si kesinlikle katılmıyorum, %5’i katılmıyorum, %17,3’ü kararsızım, %36,3’ü katılıyorum, %38,7’si kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tablodaki verilere göre öğretmenlerin makamsal eşlik yaparken kulaktan eşlik yapabilme düzeyleri $X=4,03$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

Tablo 21.

Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Duydukları Makamsal İçerikli Şarkılara Kulaktan Eşlik Yapabilme Düzeylerinin Karşılaştırılması

Maddeler	Fakülte Türü	N	X	Ss	t	p
4.Duyduğum makamsal içerikli şarkılara kulaktan eşlik yapabilirim.	Eğitim	202	3,89	1,08	-3,73	,00
	GSF – Kon.	98	4,34	0,75		

**** $p<,01$**

Tablo 21 incelendiğinde, GSF – Konservatuvar fakültelerinden mezun olmuş öğretmenlerin makamsal içerikli şarkılara kulaktan eşlik yapabilme düzeyinin eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.6. Makamsal İçerikli Şarkılara Farklı Sesler Üzerinden Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 22.

Makamsal İçerikli Şarkılara Farklı Sesler Üzerinden Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

5.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkılara farklı sesler üzerinden eşlik yapabilirim (Transpoze) .		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılmıyorum	12	4,0
Katılmıyorum	30	10,0
Kararsızım	51	17,0
Katılıyorum	112	37,3
Kesinlikle Katılıyorum	95	31,7
Ortalama (X)	3,83	

Tablo 22’de görüldüğü üzere “Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkılara Farklı Sesler Üzerinden (Transpoze) Eşlik Yapabilirim” sorusuna verdikleri dağılım görülmektedir. Makamsal içerikli şarkılara farklı sesler üzerinden eşlik yapabilme sorusuna örneklemelerin %4’ü kesinlikle katılmıyorum, %10’u katılmıyorum, %17’si kararsızım, %37,3’ü katılıyorum, %31,7’si kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tablodaki verilere göre öğretmenlerin makamsal okul şarkılarına eşlik ederken transpoze yapabilme düzeyleri $X=3,83$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

4.7. Makamsal İçerikli Şarkılara Eşlik Yaparken Aksak Usül Yapılarını Tanıyabilme ve Uygulayabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 23.

Aksak Usül Yapılarını Tanıyabilme ve Eşlik Yaparken Uygulayabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama (X)
6.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkılarına eşlik yaparken aksak usül yapılarını teorik olarak tanırım.	<i>f</i>	11	15	27	126	121	4,10
	%	3,7	5,0	9,0	42,0	40,3	
7.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkılarına eşlik yaparken aksak usül yapılarına uygun eşikleme yaparım.	<i>f</i>	7	16	41	128	108	4,05
	%	2,3	5,3	13,7	42,7	36,0	

Tablo 23’de görüldüğü üzere “Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkılarına Eşlik Yaparken Aksak Usül Yapılarını Teorik Olarak Tanırım” ve “Ortaokul Müzik Ders kitaplarındaki Makamsal içerikli Şarkıları eşlik yaparken aksak Usül yapılarına uygun eşikleme yaparım.” sorularına verdikleri dağılım görülmektedir.

Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkılara eşlik yaparken aksak usül yapılarını teorik olarak tanıma sorusuna örneklemelerin %3,7’si kesinlikle katılmıyorum, %5’i katılmıyorum, %9’u kararsızım, %42’si katılıyorum, %40,3’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir.

Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkılara eşlik yaparken aksak usül yapılarına uygun eşlik yapabilme sorusuna örneklemelerin %2,3’ü kesinlikle katılmıyorum, %5,3’ü katılmıyorum, %13,7’si kararsızım, %42,7’si katılıyorum, %36’sı kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir.

Tabloya göre öğretmenlerin usül yapılarını tanımlayabilme ve eşlik yaparken uygulayabilme düzeylerine ilişkin maddelerden “ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkılarına eşlik yaparken aksak usül yapılarını teorik olarak tanırım” maddesi (madde 6) $X=4,10$ puan ve “ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkıları eşlik yaparken aksak usül yapılarına uygun eşikleme yaparım” maddesi (madde 7) $X=4,05$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

Tablo 24.

Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Aksak Usül Yapılarını Tanıyabilme ve Eşlik Yaparken Uygulayabilme Düzeylerinin Karşılaştırılması

Maddeler	Fakülte Türü	N	X	Ss	t	p
6.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkılarına eşlik yaparken aksak usül yapılarını teorik olarak tanırım.	Eğitim	202	3,96	1,01	-3,73	,00
	GSF – Kon.	98	4,41	0,94		
7.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli Şarkıları eşlik yaparken aksak usül yapılarına uygun eşikleme yaparım.	Eğitim	202	3,89	1,01	-4,28	,00
	GSF – Kon.	98	4,38	0,74		

**** $p<,01$**

Tablo 24 incelendiğinde, GSF – Konservatuvar fakültelerinden mezun olmuş öğretmenlerin usül yapılarını tanıyabilme ve eşlik yaparken uygulayabilme düzeyinin eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir .

4.8. Makamsal İçerikli Okul Şarkılarını Eşliklerken Dörtlü Armoniden Faydalanma Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 25.

Makamsal İçerikli Okul Şarkılarını Eşliklerken Dörtlü Armoniden Faydalanma Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

8.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal okul şarkılarını eşliklerken dörtlü armoniden faydalanırım.		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle Katılmıyorum	33	11,0
Katılmıyorum	60	20,0
Kararsızım	73	24,3
Katılıyorum	101	33,7
Kesinlikle Katılıyorum	33	11,0
Ortalama (X)	3,14	

Tablo 25’de görüldüğü üzere “Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Makamsal Okul Şarkılarını Eşliklerken Dörtlü Armoniden Faydalanırım” sorusuna verdikleri dağılım görülmektedir. Makamsal okul şarkılarına eşikleme yaparken dörtlü armoniden faydalanma sorusuna örneklemelerin %11’i kesinlikle katılmıyorum, %20’si katılmıyorum, %24,3’ü kararsızım, %33,7’si katılıyorum, %11’i kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tablodaki verilere göre öğretmenlerin makamsal eşlik yaparken dörtlü armoniden faydalanma düzeyleri $X=3,14$ ile orta düzeydedir.

Tablo 26.

Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Makamsal İçerikli Okul Şarkılarını Eşliklerken Dörtlü Armoniden Faydalanma Düzeylerinin Karşılaştırılması

Maddeler	Fakülte Türü	N	X	Ss	t	p
8.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal okul şarkılarını eşliklerken dörtlü armoniden faydalanırım.	Eğitim	202	3,26	1,13	2,56	,011
	GSF – Kon.	98	2,89	1,27		

* $p<,05$

Tablo 26 incelendiğinde, eğitim fakültesinden mezun olmuş öğretmenlerin makamsal okul şarkılarını eşliklerken dörtlü armoniden faydalanma düzeyinin GSF – Konservatuvar fakültelerinden mezun olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.9. Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Karşılaştıkları Çeşni (Alterasyon) ve Geçki (Modülasyon) Farkındalık Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 27.

Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Karşılaştıkları Çeşni (Alterasyon) ve Geçki (Modülasyon) Farkındalık Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama (X)
9.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkıları eşliklerken çeşnileri (alterasyon) teorik olarak tanırım.	f	11	32	78	118	61	3,62
	%	3,7	10,7	26,0	39,3	20,3	
11.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli şarkıları eşliklerken geçkileri (modülasyon) teorik olarak tanırım.	f	9	30	54	132	75	3,78
	%	3,0	10,0	18,0	44,0	25,0	

Tablo 27’de görüldüğü üzere “Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Çeşnileri (Alterasyon) teorik olarak tanırım” ve “Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Geçkileri (Modülasyon) Teorik Olarak Tanırım” sorularına verdikleri dağılım görülmektedir. Makamsal içerikli şarkıları eşliklerken çeşnileri(alterasyon) teorik olarak tanıma sorusuna örneklemelerin %3,7’si kesinlikle katılmıyorum, %10,7’si katılmıyorum, %26’sı kararsızım, %39,3’ü katılıyorum, %20,3’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Makamsal içerikli şarkıları eşliklerken geçkileri(modülasyon) teorik olarak tanıma sorusuna örneklemelerin %3’ü kesinlikle katılmıyorum, %10’u katılmıyorum, %18’i kararsızım, %44’ü katılıyorum, %25’i kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir.

Tablodaki verilere göre öğretmenlerin makamsal okul şarkılarına eşlik ederken karşılaştıkları çeşni (alterasyon) düzeyleri (madde 9) $X=3,62$ puan ile orta seviyenin üzerinde ve geçki (modülasyon) farkındalık düzeyleri (madde 11) $X=3,78$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

4.10. Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Karşılaştıkları Çeşni (Alterasyon) ve Geçkilere (Modülasyon) Uygun Armonilerle Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 28.

Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Karşılaştıkları Çeşni (Alterasyon) ve Geçkilere (Modülasyon) Uygun Armonilerle Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama (X)
10.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli Şarkıları eşliklerken çeşnilere (alterasyon) uygun armonilemeler ile eşlik yaparım	f	14	44	96	88	58	
	%	4,7	14,7	32,0	29,3	19,3	3,44
12.Ortaokul müzik ders kitaplarındaki makamsal içerikli Şarkıları eşliklerken geçkilere (modülasyon) uygun armonilemeler ile eşlik yaparım	f	10	45	71	110	64	
	%	3,3	15,0	23,7	36,7	21,3	3,58

Tablo 28 incelendiğinde “Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Çeşnilere (Alterasyon) Uygun Armonilemeler ile Eşlik Yaparım” ve “Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkıları Eşliklerken Geçkilere (Modülasyon) Uygun Armonilemeler ile Eşlik Yaparım” sorularına verdikleri dağılım görülmektedir. Makamsal içerikli şarkıları eşliklerken çeşnilere(alterasyon) uygun eşlik yapabilme sorusuna örneklemelerin %4,7’si kesinlikle katılmıyorum, %14,7’si katılmıyorum, %32’si kararsızım, %29,3’ü katılıyorum, %19,3’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir.

Makamsal içerikli şarkıları eşliklerken geçkilere(modülasyon) uygun eşlik yapabilme sorusuna ise örneklemelerin %3,3’ü kesinlikle katılmıyorum, %15’i katılmıyorum, %23,7’si kararsızım, %36,7’si katılıyorum, %21,3’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir.

Tablodaki verilere göre müzik öğretmenlerinin makamsal okul şarkılarına eşlik yaparken çeşnilere (alterasyon) uygun armonilerle eşlik düzeyleri (madde 10) $X=3,44$ puan ile orta seviyenin üzerinde ve geçkilere (modülasyon) uygun armonilerle eşlik düzeyleri (madde 12) $X=3,58$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

4.11. Makam Dizilerini Teorik Olarak Tanıyabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 29.

Makam Dizilerini Teorik Olarak Tanıyabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama (X)
13.Hicaz makam dizisini teorik olarak tanırım.	f	5	11	7	127	150	4,35
	%	1,7	3,7	2,3	42,3	50,0	
14.Hüseyni makam dizisini teorik olarak tanırım	f	9	10	18	126	137	4,24
	%	3,0	3,3	6,0	42,0	45,7	
15.Uşşak makam dizisini teorik olarak tanırım	f	11	15	27	114	133	4,14
	%	3,7	5,0	9,0	38,0	44,3	
16.Rast makam dizisini teorik olarak tanırım.	f	11	12	20	122	135	4,19
	%	3,7	4,0	6,7	40,7	45,0	
17.Kürdi makam dizisini teorik olarak tanırım.	f	12	15	20	121	132	4,15
	%	4,0	5,0	6,7	40,3	44,0	
18.Segah makam dizisini teorik olarak tanırım.	f	12	29	35	110	114	3,95
	%	4,0	9,7	11,7	36,7	38,0	
19.Hüzzam makam dizisini teorik olarak tanırım.	f	12	45	40	103	100	3,78
	%	4,0	15,0	13,3	34,3	33,3	
20.Nihavend makam dizisini teorik olarak tanırım.	f	10	18	24	118	130	4,13
	%	3,3	6,0	8,0	39,3	43,3	
21 Nikriz makam dizisini teorik olarak tanırım.	f	23	50	65	90	72	3,46
	%	7,7	16,7	21,7	30,0	24,0	

Tablo 29 İncelendiğinde makam dizilerini tanıyabilme düzeylerine ilişkin sorulara verdikleri dağılım görülmektedir.

“Hicaz Makam Dizisini Teorik Olarak Tanırım” sorusuna örneklemelerin %1,7’si kesinlikle katılmıyorum, %3,7’si katılmıyorum, % 2,3’ü kararsızım, %42,3’ü katılıyorum, % 50’si kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Hicaz makam dizisini teorik olarak tanırım” maddesi (madde 13) X= 4,35 puan ile yüksek seviyededir.

“Hüseyni Makam Dizisini Teorik Olarak Tanırım” sorusuna örneklemelerin %3’ü kesinlikle katılmıyorum, %3,3’ü katılmıyorum, %6’sı kararsızım, %42’si katılıyorum, %45,7’si kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre

Hüseyini makam dizisini teorik olarak tanırım” maddesi (madde 14) $X=4,24$ puan ile yüksek seviyededir.

“Uşşak Makam Dizisini Teorik Olarak Tanırım” sorusuna örneklemelerin %3,7’si kesinlikle katılmıyorum, %5’i katılmıyorum, %9’u kararsızım, %38’i katılıyorum, %44,3’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Uşşak makam dizisini teorik olarak tanırım” maddesi (madde 15) $X=4,14$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Rast Makam Dizisini Teorik Olarak Tanırım” sorusuna örneklemelerin %3,7’si kesinlikle katılmıyorum, %4’ü katılmıyorum, %6,7’si kararsızım, %40,7’si katılıyorum, %45’i kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Rast makam dizisini teorik olarak tanırım” maddesi (madde 16) $X= 4,19$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Kürdi Makam Dizisini Teorik Olarak Tanırım” sorusuna örneklemelerin %4’ü kesinlikle katılmıyorum, %5’i katılmıyorum, %6,7’si kararsızım, %40,3’ü katılıyorum, %44’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Kürdi makam dizisini teorik olarak tanırım” maddesi (madde 17) $X=4,15$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Segah Makam Dizisini Teorik Olarak Tanırım” sorusuna örneklemelerin %4’ü kesinlikle katılmıyorum, %9,7’si katılmıyorum, %11,7’si kararsızım, %36,7’si katılıyorum, %38’i kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Segah makam dizisini teorik olarak tanırım” maddesi (madde 18) $X=3,95$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Hüzzam Makam Dizisini Teorik Olarak Tanırım” sorusuna örneklemelerin %4’ü kesinlikle katılmıyorum, %15’i katılmıyorum, %13,3’ü kararsızım, %34,3’ü katılıyorum, %33,3’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Hüzzam makam dizisini teorik olarak tanırım” maddesi (madde 19) $X=3,78$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Nihavend Makam Dizisini Teorik Olarak Tanırım” sorusuna örneklemelerin %3,3’ü kesinlikle katılmıyorum, %6’sı katılmıyorum, %8’i kararsızım, %39,3’ü katılıyorum, %43,3’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre

“Nihavend makam dizisini teorik olarak tanırım” maddesi (soru 20) $X=4,13$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Nikriz Makam Dizisini Teorik Olarak Tanırım” sorusuna örneklemelerin %7,7’si kesinlikle katılmıyorum, %16,7’si katılmıyorum, %21,7’si kararsızım, %30’u katılıyorum, %24’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. “Nikriz makam dizisini teorik olarak tanırım” maddesi (soru 21) $X= 3,46$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

Tablo 30.

Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Makam Dizilerini Teorik Olarak Tanıyabilme Düzeylerinin Karşılaştırılması

Maddeler	Fakülte Türü	N	X	Ss	t	p
13.Hicaz makam dizisini teorik olarak tanırım.	Eğitim	202	4,22	0,90	-4,14	,00
	GSF – Kon.	98	4,63	0,60		
14.Hüseyni makam dizisini teorik olarak tanırım	Eğitim	202	4,08	0,99	-4,29	,00
	GSF – Kon.	98	4,56	0,69		
15.Uşşak makam dizisini teorik olarak tanırım	Eğitim	202	3,93	1,10	-5,41	,00
	GSF – Kon.	98	4,58	0,67		
16.Rast makam dizisini teorik olarak tanırım.	Eğitim	202	4,00	1,07	-4,93	,00
	GSF – Kon.	98	4,58	0,64		
17.Kürdi makam dizisini teorik olarak tanırım.	Eğitim	202	3,99	1,08	-4,20	,00
	GSF – Kon.	98	4,50	0,80		
18.Segah makam dizisini teorik olarak tanırım.	Eğitim	202	3,74	1,16	-4,79	,00
	GSF – Kon.	98	4,38	0,87		
19.Hüzzam makam dizisini teorik olarak tanırım.	Eğitim	202	3,50	1,21	-6,42	,00
	GSF – Kon.	98	4,37	0,83		
20.Nihavend makam dizisini teorik olarak tanırım.	Eğitim	202	3,96	1,07	-4,34	,00
	GSF – Kon.	98	4,49	0,79		
21 Nikriz makam dizisini teorik olarak tanırım.	Eğitim	202	3,22	1,19	-5,07	,00
	GSF – Kon.	98	3,96	1,18		

**** $p<,01$**

Tablo 30 incelendiğinde, tüm makam dizilerinde GSF – Konservatuvar fakültelerinden mezun olmuş öğretmenlerin makam dizilerini tanıma düzeyinin eğitim fakültesinden mezun olmuş öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.12. Majör-Minör Dizileri Teorik Olarak Tanıyabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 31.

Majör-Minör Dizileri Teorik Olarak Tanıyabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama (X)
22.Majör dizileri teorik olarak tanırım.	f	5	1	8	78	208	4,61
	%	1,7	0,3	2,7	26,0	69,3	
23.Minör dizileri teorik olarak tanırım.	f	5	1	9	78	207	4,60
	%	1,7	0,3	3,0	26,0	69,0	

Tablo 31 incelendiğinde majör ve minör dizileri teorik olarak tanıyabilme düzeylerine ilişkin sorulara verdikleri dağılım görülmektedir. “Majör dizileri teorik olarak tanırım” sorusuna örneklemelerin %1,7’si kesinlikle katılmıyorum, %0,3’ü katılmıyorum, %2,7’si kararsızım, %26’sı katılıyorum, %69,3’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre maddelerden “Majör dizileri teorik olarak tanırım” maddesi (madde 22) X= 4,61 puan ile yüksek seviyededir.

“Minör dizileri teorik olarak tanırım” sorusuna örneklemelerin %1,7’si kesinlikle katılmıyorum, %0,3’ü katılmıyorum, %3’ü kararsızım, %26’sı katılıyorum, %69’u kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre , “Minör dizileri teorik olarak tanırım” maddesi (madde 23) X=4,60 puan ile yüksek seviyededir.

4.13. Makam Dizilerine Yeterli Armoniyle Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 32.

Makam Dizilerine Yeterli Armoniyle Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama (X)
24.Hicaz makamındaki makamsal okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum.	f	8	20	44	120	108	4,00
	%	2,7	6,7	14,7	40,0	36,0	
25.Hüseyni makamındaki makamsal okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum.	f	12	22	47	119	100	3,91
	%	4,0	7,3	15,7	39,7	33,3	
26.Uşşak makamındaki makamsal okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum.	f	12	33	62	108	85	3,74
	%	4,0	11,0	20,7	36,0	28,3	
27.Rast makamındaki makamsal okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum.	f	11	24	50	117	98	3,89
	%	3,7	8,0	16,7	39,0	32,7	
28.Kürdi makamındaki şarkılara yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum.	f	11	25	54	117	93	3,85
	%	3,7	8,3	18,0	39,0	31,0	
29.Segah makamındaki makamsal okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum.	f	14	32	79	103	72	3,62
	%	4,7	10,7	26,3	34,3	24,0	
30.Hüzzam makamındaki şarkılara yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum.	f	15	48	84	86	67	3,47
	%	5,0	16,0	28,0	28,7	22,3	
31.Nihavend makamındaki şarkılara yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum.	f	11	31	55	106	97	3,82
	%	3,7	10,3	18,3	35,3	32,3	
32.Nikriz makamındaki şarkılara yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum.	f	18	50	86	84	62	3,41
	%	6,0	16,7	28,7	28,0	20,7	

Tablo 32’de makam dizilerine yeterli armoniyle eşlik yapabilme düzeylerine ilişkin sorulara verdikleri dağılım görülmektedir.

“Hicaz Makamındaki Makamsal Okul Şarkılarına Yeterli Bir Armoni ile Eşlikte Bulunurum” sorusuna örneklemelerin %2,7’si kesinlikle katılmıyorum, %6,7’si katılmıyorum, %14,7’si kararsızım, %40’ı katılıyorum, %36’sı kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre maddelerden “Hicaz makamındaki makamsal okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” maddesi (madde 24) X=4,0 puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Hüseyni Makamındaki Makamsal Okul Şarkılarına Yeterli Bir Armoni ile Eşlikte Bulunurum” sorusuna örneklemelerin %4’ü kesinlikle katılmıyorum, %7,3’ü

katılmıyorum, %15,7'si kararsızım, %39,7'si katılıyorum, %33,3'ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Hüseyni makamındaki makamsal okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” maddesi (madde 25) $X=3,91$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Uşşak Makamındaki Makamsal Okul Şarkılarına Yeterli Bir Armoni ile Eşlikte Bulunurum” sorusuna örneklemelerin %4'ü kesinlikle katılmıyorum, %11'i katılmıyorum, %20,7'si kararsızım, %36'sı katılıyorum, %28,3'ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Uşşak makamındaki makamsal okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” maddesi (madde 26) $X=3,74$ puan ile orta seviyededir.

“Rast Makamındaki Makamsal Okul Şarkılarına Yeterli Bir Armoni ile Eşlikte Bulunurum” sorusuna örneklemelerin %3,7'si kesinlikle katılmıyorum, %8'i katılmıyorum, %16,7'si kararsızım, %39'u katılıyorum, %32,7'si kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Rast makamındaki makamsal okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” maddesi (madde 27) $X=3,89$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Kürdi Makamındaki Makamsal Okul Şarkılarına Yeterli Bir Armoni ile Eşlikte Bulunurum” sorusuna örneklemelerin %3,7'si kesinlikle katılmıyorum, %8,3'ü katılmıyorum, %18'i kararsızım, %39'u katılıyorum, %31'i kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre , “Kürdi makamındaki şarkılara yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” maddesi (madde 28) $X=3,85$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Segah Makamındaki Makamsal Okul Şarkılarına Yeterli Bir Armoni ile Eşlikte Bulunurum” sorusuna örneklemelerin %4,7'si kesinlikle katılmıyorum, %10,7'si katılmıyorum, %26,3'ü kararsızım, %34,3'ü katılıyorum, %24'ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Segah makamındaki makamsal okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” maddesi (madde 29) $X=3,62$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Hüzzam Makamındaki Makamsal Okul Şarkılarına Yeterli Bir Armoni ile Eşlikte bulunurum” sorusuna örneklemelerin %5'i kesinlikle katılmıyorum, %16'sı katılmıyorum, %28'i kararsızım, %28,7'si katılıyorum, %22,3'ü kesinlikle katılıyorum

yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Hüzzam makamındaki şarkılara yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” maddesi (madde 30) $X=3,47$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Nihavend Makamındaki Makamsal Okul Şarkılarına Yeterli Bir Armoni ile Eşlikte Bulunurum” sorusuna örneklemelerin %3,7’si kesinlikle katılmıyorum, %10,3’ü katılmıyorum, %18,3’ü kararsızım, %35,3’ü katılıyorum, %32,3’ü kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Nihavend makamındaki şarkılara yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” maddesi (madde 31) $X=3,82$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

“Nikriz Makamındaki Makamsal Okul Şarkılarına Yeterli Bir Armoni ile Eşlikte Bulunurum” sorusuna örneklemelerin %6’sı kesinlikle katılmıyorum, %16,7’si katılmıyorum, %28,7’si kararsızım, %28’i katılıyorum, %20,7’si kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Nikriz makamındaki şarkılara yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” maddesi (madde 32) $X=3,41$ puan ile orta seviyenin üzerindedir.

4.14. Majör-Minör Yapıdaki Okul Şarkılarına Yeterli Armoniyle Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 33.

Majör-Minör Yapıdaki Okul Şarkılarına Yeterli Armoniyle Eşlik Yapabilme Düzeylerine İlişkin Ortalama Puanları ve Frekans Dağılımları

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama (X)
33.Majör yapıdaki okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum.	f	5	9	17	104	165	4,38
	%	1,7	3,0	5,7	34,7	55,0	
34.Minör yapıdaki okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum	f	5	9	15	103	168	4,40
	%	1,7	3,0	5,0	34,3	56,0	

Tablo 33 incelendiğinde majör ve minör yapıdaki okul şarkılarına yeterli armoniyle eşlik edebilme düzeylerine ilişkin sorulara verdikleri dağılım görülmektedir.

“Majör yapıdaki okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” sorusuna örneklemelerin %1,7’si kesinlikle katılmıyorum, %3’ü katılmıyorum, %5,7’si kararsızım, %34,7’si katılıyorum, %55’i kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Majör yapıdaki okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” maddesi (madde 33) $X=4,38$ puan ile yüksek seviyededir.

“Minör yapıdaki okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” sorusuna örneklemelerin %1,7’si kesinlikle katılmıyorum, %3’ü katılmıyorum, %5’i kararsızım, %34,3’ü katılıyorum, %56’sı kesinlikle katılıyorum yönünde görüş belirtmiştir. Tabloya göre “Minör yapıdaki okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum” maddesi (madde 34) $X=4,40$ puan ile yüksek seviyededir.

Tablo 34.

Mezun Oldukları Fakülte Türüne Göre Majör-Minör Yapıdaki Okul Şarkılarına Yeterli Armoniyle Eşlik Yapabilme Düzeylerinin Karşılaştırılması

Maddeler	Fakülte Türü	N	X	Ss	t	p
33.Majör yapıdaki okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum.	Eğitim	202	4,48	0,76	2,85	,005
	GSF – Kon.	98	4,18	1,00		
34.Minör yapıdaki okul şarkılarına yeterli bir armoni ile eşlikte bulunurum	Eğitim	202	4,50	0,75	2,96	,003
	GSF – Kon.	98	4,19	0,99		

**** $p<,01$**

Tablo 34 incelendiğinde, eğitim fakültesinden mezun olmuş öğretmenlerin majör-minör yapıdaki okul şarkılarına yeterli armoniyle eşlik yapabilme düzeyinin GSF – Konservatuvar fakültelerinden mezun olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.15. Müzik Öğretmenlerinin Makamsal İçerikli Şarkılara Eşlik Yaparken Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 35.

“Makamsal Şarkılara Eşlik Yaparken Ne Gibi Problemlerle Karşılaşırsınız?” Sorusuna Verdikleri Görüşler

Tema	Alt tema	Görüş bildiren öğretmenler	f
Bilgi	Bilgi eksikliği	Ö (10, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20)	8
	Usül	Ö (1, 8, 17)	3
	Eseri tanıyamama	Ö (13, 16, 20)	3
	Düzenleme	Ö (1)	1
Enstrüman ve müziğin yapısı	Enstrümanın yapısı	Ö (1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 19)	15
	Müziğin yapısı	Ö (5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19)	12
Öğrenci	Hazır bulunuşluk	Ö (3, 5, 6, 11, 19)	5

Tablo 35’de görüldüğü üzere makamsal şarkılara eşlik yaparken bilgi, enstrüman ve müziğin yapısı, öğrenci temelli problemler olduğunu ifade etmektedir. Bilgi temasında öğretmenlerin genel olarak bilgi eksikliği, usül konusunda bilgi eksikliği, usül, eseri tanıyamama, düzenleme gibi problemleri bulunmaktadır. Enstrüman ve müziğin yapısı temasında enstrümanın yapısından veya müziğin yapısından kaynaklı problemler yaşandığı ifade edilmektedir. Öğrenci temasında ise öğrencilerin hazır bulunuşluk durumlarıyla ilgili problem olduğu ifade edilmektedir.

Bilgi temasının “bilgi eksikliği” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö13 “Makamsal şarkılara eşlik yaparken teorik bilgi konusunda eksikliklerden dolayı sıkıntılar yaşıyorum”, Ö14 “Eşlik yaptığım enstrüman batı enstrümanı olduğu için makamsal şarkılara eşikleme yaparken problemler yaşayabiliyorum. Kendimi teorik olarak da çok yeterli bulamadığım için de problemler yaşayabiliyorum”, Ö18 “Makamsal bilgimin yetersiz olması nedeniyle eşlik yaparken zorluklar yaşıyorum. Batı müziği çalgısıyla eşlik yaptığımdan dolayı türk müziğinin komalı yapısından kaynaklı problemler yaşıyorum” ifadeleriyle eksikliği nedeniyle problemler yaşadıklarını ifade etmektedir.

Bilgi temasının “usül” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö1 “*Aksak usüllü eserlerde üçlemelerin başta ve sonda olan kalıpların dışında eşlik yaparken ritimde problem yaşıyorum*”, Ö17 “*...Aynı zamanda aksak usüllü makamsal şarkılara eşlik yaparken ritimle ilgili problemler yaşıyabiliyorum. Makamsal şarkılar içerisinde geçki (modülasyon) olduğu zaman eşlikte problem yaşıyabiliyorum*” ifadesiyle ritimle ilgili sorunlar yaşadıklarını ifade etmektedir.

Bilgi temasının “eseri tanıyamama” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö13 “*Kulaktan eşlik yapmama rağmen notasını gördüğüm eserin makamını tanıma konusunda sıkıntı yaşıyorum*”, Ö20 “*Duyduğum makamsal bir şarkının makamlar ayırt etmekte zorlanıyorum*” ifadesiyle eseri tanıma konusunda problem yaşadığını ifade etmektedir.

Bilgi temasının “düzenleme” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö1 “*Makamsal şarkılara eşlik yaparken en çok problem yaşadığım konu makamsal bilgim eksik olduğu için düzenleme yaparken ve bu düzenlemeye eşlikleme yaparken problem yaşıyorum*” ifadesiyle düzenleme konusunda problem yaşadığını ifade etmektedir.

Enstrüman ve müziğin yapısı temasının “enstrümanın yapısı” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö2 “*Eşlik yaparken kullandığım enstrüman komalı bir yapıya sahip olmadığı için makamsal şarkılara eşlikleme yaparken problem yaşıyorum. Kullandığım eserin tek sesli solo bir çalgı olmasından dolayı alt yapı eksikliği yönünden güzel bir eşlik ortaya çıkmıyor*”, Ö5 “*Makamsal şarkılara eşlik yaparken org kullandığım için koma farkından dolayı tampere sistemine uymayan makamsal şarkılara eşlik yapmakta güçlük çekiyorum*”, Ö11 “*Türk müziğinin komalı yapısından dolayı batı müziği çalgısı olan gitarla eşlik edince problem yaşıyabiliyorum. Genellikle bu farkı akorlarla kapatmaya çalışıyorum ama yeterli olduğunu düşünmüyorum*” ifadesiyle enstrümandan kaynaklanan sorunlar yaşadığını ifade etmektedir.

Enstrüman ve müziğin yapısı temasının “müziğin yapısı” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö10 “*Batı müziği enstrümanı ile eşlik yaptığım için Türk Müziğinin komalı yapısından dolayı tüm makamlara eşlik yapmakta sorun yaşıyorum*”, Ö19 “*Batı müziği enstrümanı ile eşlik yaptığımdan dolayı Türk müziğinin komalı yapısından dolayı çok uyumlu gelmiyor. Duyduğum Majör ve minör tonlara kolaylıkla eşlik yaparken duyduğum makamsal şarkılara eşlik yapmakta güçlük yaşıyorum*” ifadesiyle Türk müziğinin yapısından dolayı problemler yaşadıklarını ifade etmektedir.

Öğrenci temasının “hazır bulunuşluk” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö3 “*Çocukların seviyelerine uygun olmayan eserler oluyor bu eserleri de dinleterek farkındalık sağlamaya çalışıyorum*”, Ö5 “*Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan makamsal şarkıların ses aralıklarının geniş olması sebebiyle öğrencilerle güzel bir uyum sağlayamıyorum*”, Ö19 “*Makamsal bir esere eşikleme yaparken ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkıların öğrencilerin ses aralıklarına uygun olmamasından dolayı eşlikte bulunurken uyum konusunda eksiklikler meydana gelebiliyor*” ifadesiyle öğrencilerin eserlere ilişkin hazır bulunuşluk düzeylerinden kaynaklanan problemler yaşadıklarını ifade etmektedir.

4.16. Müzik Öğretmenlerinin Makamsal İçerikli Şarkılara Eşlik Yaparken Hangi Enstrümanı Kullandıklarına ve Sebeplerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 36.

“Makamsal Şarkılara Eşlikleme Yaparken Hangi Enstrümanla Daha Rahat İcra Ediyorsunuz. Neden?” Sorusuna Verdikleri Görüşler

Tema	Alt tema	Görüş bildiren öğretmenler	f
Kullanılan enstrüman	Piyano	Ö (1, 4, 5, 6, 14, 15, 16, 17, 18, 19)	10
	Keman	Ö (7, 8, 13)	3
	Gitar	Ö (10, 11, 20)	3
	Elektronik org	Ö (3, 17)	2
	Flüt	Ö (2)	1
	Ud	Ö (9)	1
	Bağlama	Ö (12)	1
Kullanılan enstrümanı kullanma nedenleri	Kendimi yeterli hissediyorum	Ö (2, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19)	13
	Ana çalgım olduğu için	Ö (4, 6, 7, 8, 9, 14, 20)	7
	Armonik yapısı uygun	Ö (11, 16, 19, 20)	4
	Ritimle eşliğe uygunluğu	Ö (3, 5, 10, 20)	4
	Ana ezgiyi çalabilme	Ö (1, 5, 19)	3
	Enstrümanın çok sesliliği	Ö (3, 11, 19)	3
	Arpejleme yapabilme	Ö (1)	1

Tablo 36 incelendiğinde, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin makamsal şarkılara eşlikleme yaparken en fazla kullandıkların çalgıların piyano, keman, gitar, elektronik org, flüt, ud ve bağlama olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin enstrümanları kullanma nedenleri incelendiğinde, kendileri kullandığı enstrümanda yeterli bulması, ana çalgısı olması, enstrümanın armonik yapısının uygun olması, enstrümanın ritimle eşliğe uygunluğu, enstrümanın ana ezgiyi çalabilme konusunda elverişli olması, enstrümanın çoksesliliğe uygun olması ve enstrümanın arpejleme yapabilme imkanlarının olması gibi nedenler olduğu görülmektedir.

Kullanılan enstrümanı kullanma nedenleri temasının “kendimi yeterli hissediyorum” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö2 “Kendimi daha yeterli düşündüğüm için yan flütle eşlikleme yapıyorum”, Ö10 “Makamsal şarkılara eşlikleme yaparken kendimi daha yeterli gördüğüm için ve eşlik çalmaya daha uygun bir enstrüman olduğu için gitarla eşlik yapıyorum”, Ö13 “Teknik yeterlilik anlamında keman çok daha rahat kullanabildiğim için aynı zamanda perdesiz bir enstrüman olduğu için bu enstrümanı kullanıyorum” ifadesiyle kendilerini kullandıkları enstrümanda yeterli gördükleri için eşikleme yaparken tercih ettiklerini ifade etmektedir.

Kullanılan enstrümanı kullanma nedenleri temasının “ana çalgım olduğu için” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö4 “Makamsal şarkılara ana çalgım piyano olduğu için ve daha deneyimli olduğum için bu enstrümanla eşlik yapıyorum”, Ö7 “Makamsal şarkılara eşlikleme yaparken bireysel çalgım keman olduğu için daha hakim olduğum için kemanla eşlikleme yapıyorum”, Ö9 “Makamsal şarkılara eşlikleme yaparken lisans eğitiminde bireysel çalgım ud olduğundan dolayı ve bu enstrüman konusunda daha tecrübeli olduğum için aynı zamanda çalarken birlikte şarkıyı seslendirebildiğim için bu enstrümanı kullanıyorum” ifadesiyle kullandığı enstrümanın bireysel çalgısı olduğu için eşikleme yaparken kullandığını ifade etmektedir.

Kullanılan enstrümanı kullanma nedenleri temasının “armonik yapısı uygun” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö11 “Armonik zenginliğinden dolayı ve daha çok bu enstrümana daha yetkin olduğum için aynı zamanda kullanışlılık yönünden kolay olmasından dolayı gitarla eşlik ediyorum”, Ö16 “Makamsal şarkılara eşlikleme yaparken armonik yapısından dolayı ve kendimi daha yeterli bulduğum için piyanoyla eşlikleme yapıyorum” ifadesiyle kullandığı enstrümanın armonik yapısından dolayı eşikleme yaparken kullandığını ifade etmektedir.

Kullanılan enstrümanı kullanma nedenleri temasının “ritimle eşliğe uygunluğu” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö3 “Teknolojik bir çalgı olması ve birçok enstrümanın ses rengini verebilecek bir çalgı olduğu için aynı zamanda çokseslilik yönünden ve ritimle beraber kullanabildiğim için elektronik orgla eşlik yapıyorum”, Ö20 “Makamsal şarkılara eşlikleme yaparken bireysel çalgım olduğundan dolayı ve hem ritim çalma olarak hem de armonik yapısından dolayı gitarla eşlik yapıyorum” ifadesiyle kullandığı enstrümanın ritim yapısının uygun olduğu için eşlikleme yaparken kullandığını ifade etmektedir.

Kullanılan enstrümanı kullanma nedenleri temasının “ana ezgiyi çalabilme” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö1 “Kullanışlılık açısından özellikle hem ana ezgiyi çalabilme konusunda hem arpejleme yapabilme konusunda daha iyi bir eşlikleme olduğu için piyano ile eşlik yapıyorum”, Ö5 “Hem alt yapıyı hem de ana ezgiyi çalabildiğim için daha güzel bir eşlik ortaya çıktığından dolayı ve üniversitede piyano eğitimi aldığımdan dolayı daha rahat icra ediyorum” ifadesiyle kullandığı enstrüman ile ana ezgiyi çalabildiği için eşlikleme yaparken kullandığını ifade etmektedir.

Kullanılan enstrümanı kullanma nedenleri temasının “enstrümanın çok sesliliği” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö3 “Teknolojik bir çalgı olması ve bir çok enstrümanın ses rengini verebilecek bir çalgı olduğu için aynı zamanda çokseslilik yönünden ve ritimle beraber kullanabildiğim için elektronik orgla eşlik yapıyorum”, Ö19 “Uygulanabilirlik ve oktav kullanım açısından aynı zamanda lisans eğitiminde uzun dönem ders almamın sonucunda kendimi daha yeterli hissettiğim için piyano ile eşlikleme yapıyorum. Bununla beraber hem çokseslendirme yaparken hem de ana ezgiyi çalabildiğim için Piyanoyla eşliklemeye daha rahat hissediyorum” ifadesiyle kullandığı enstrümanın çok sesli olmasından dolayı eşlikleme yaparken kullandığını ifade etmektedir.

4.17. Müzik Öğretmenlerinin Makamsal İçerikli Şarkılara Eşlik Yaparken Kullandıkları Akorlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 37.

Makamsal Şarkılara Eşlikleme Yaparken Temel Akorlar Dışında Hangi Akorları Kullanırsınız ?” Sorusuna Verdikleri Görüşler

Tema	Alt tema	Görüş bildiren öğretmenler	f
Akor kullanma durumu	7'li akorları kullanıyorum	Ö (1, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20)	12
	9'lu akorları kullanıyorum	Ö (4, 6, 10, 11, 14, 15, 18, 19, 20)	9
	Dim. akorları kullanıyorum	Ö (1, 4, 10, 12)	4
	Sus akorları kullanıyorum	Ö (4, 10, 11)	3
	Maj7 akor kullanıyorum	Ö (4)	1
	Sadece temel akorları kullanıyorum	Ö (2, 3, 5, 7, 9, 13, 17)	7

Tablo 37’de görüldüğü üzere makamsal şarkılara eşlikleme yaparken 7’li, 9’lu, dim, sus, maj7 akorlarını kullandığı, bir kısmının ise sadece temel akorları kullandığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri yanıtlarda bir öğretmenin birden fazla akor kullandığını belirtmesinden dolayı alt temalar kategorilere ayrılmadan alıntılar yapılmıştır.

Akor kullanma durumu temasının alt temalarına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö1 “Eşlikleme yaparken sol elde akor basarken genelde 7’li akorları kullanıyorum. dim. Ve half dim. Akorları bazen kullanıyorum”.

Ö4 “Makamsal şarkılarda nihavend makamında dim akor, hüseyini ve uşakta sus7, Rast makamlarda maj7, saba makamında dim akor kullanırım. Minör akorlarda ise 9’lu akor kullanırım”.

Ö6 “7’li ve 9’lu akorları kullanıyorum”.

Ö8 “Kemanla eşlik yaparken akorla eşlik pek mümkün olmuyor ama başka bir enstrümanla eşlik yaparsam eğer 7’li akorları kullanıyorum”.

Ö10 “Makamlara göre değişiklik gösteriyor. Örneğin kürdi, uşşak ve ve hicaz makamlarında 7’li, 9’lu ve dim. Akorları kullanıyorum. Hüseyini ve Buselik makamlarında sus akorları kullanıyorum”.

Ö11 “7’li, 9’lu ve sus akorları kullanıyorum”.

Ö14 “Makamsal şarkılara eşlikleme yaparken genelde temel akorlar ve çevirimlerini kullanıyorum. Bu akorlar dışında çok olasa da 7’li ve 9’lu akorları kullanıyorum”.

Ö15 “Eşlikleme yaparken genellikle temel akorlar ve çevirimlerini kullanıyorum. Bu akorlar dışında makam dizilerine ve derecelerine göre 7’li ve 9’lu akorları da bazen kullanıyorum”.

Ö18 “Temel akorlar dışında 7’li ve 9’lu akorları kullanabiliyorum”.

Ö2 “Yeterli bilgim olmamasından dolayı genelde temel akorları kullanıyorum”, Ö5 “Eşlikleme yaparken temel akorlar ve çevrimlerini kullanmaya çalışıyorum”, Ö9 “Genel olarak temel akorları kullanıyorum” ifadesiyle temel akorları kullandığını ifade etmektedir.

4.18. Müzik Öğretmenlerinin Makamsal İçerikli Şarkılara Eşlik Yaparken Kendilerini Armoni ve Çokseslendirme Bakımından Hangi Noktada Gördüklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 38.

“Makamsal Şarkılara Eşlikleme Yaparken Armoni ve Çokseslendirme Kullanma Bakımından Kendinizi Hangi Nottada Görüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Görüşler

Tema	Alt tema	Görüş bildiren öğretmenler	f
Armoni bilgisi yeterliliği	Kısmen yeterli	Ö (3, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 19)	8
	Yeterli	Ö (1, 4, 6, 10, 13, 15, 18, 20)	8
	Yetersiz	Ö (2, 8, 16, 17)	4
Makam bilgisi yeterliliği	Kısmen yeterli	Ö (1, 3, 4, 5, 7, 10, 12, 18, 19, 20)	10
	Yeterli	Ö (6, 9, 11, 15)	4
	Yetersiz	Ö (2, 8, 13, 14, 16, 17)	6

Tablo 38 incelendiğinde, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun makamsal şarkılara eşikleme yaparken armoni ve makam bilgisi yeterliliği konusunda kendilerini kısmen yeterli veya yeterli gördüklerini ifade etmektedir.

Armoni bilgisi yeterliliği temasının “kısmen yeterli” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö3 “Üniversiteden mezun olduktan sonra bu bilgileri çok kullanmadığım için zamanla unutulduğunu düşünüyorum. Genel olarak baktığımızda hem armoni hem de makamsal bilgi konularında temel seviyede olduğumu söyleyebilirim.”, Ö7 “Armoni ve çokseslilik konusunda ise belli temel anlamda eşlik yapabileceğimi düşünüyorum”, Ö9 “Armoni konusunda ise solo enstrüman kullandığım için ve armoni bilgimin eksikliğinin olmasından dolayı çok seslendirme konusunda eksiklerimin olduğunu düşünüyorum” ifadesiyle armoni konusunda kendilerini kısmen yeterli gördüklerini ifade etmektedir.

Armoni bilgisi yeterliliği temasının “yeterli” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö1 “Armoni bilgisi olarak kendimi iyi bir yerde görüyorum. Makamsal şarkılar dışında piyano ile eşikleme yaparken armoni bilgimin iyi olması sebebiyle doğaçlama eşikleme yapabiliyorum”, Ö4 “Makamların genel olarak değiştirici işaretlerinden tanıyorum. Makamların seyri, güçlüsü, asma kararlarını hatırlamıyorum. Genel olarak duyum ağırlıklı eşlik yapıyorum. Eserlere eşlik yaparken şarkının karar sesine, yeden sesine göre akorlarla ve bu akoların ilgili minörleriyle eşlik yapabiliyorum. Armoni ve çokseslendirme konusunda kendimi yeterli görüyorum”, Ö13 “Armoni ve çok seslendirme konusunda gerek eşlik yönünden gerek düzenleme yapabilme konularında daha iyi olduğumu söyleyebilirim” ifadesiyle armoni konusunda kendilerini yeterli gördüklerini ifade etmektedir.

Armoni bilgisi yeterliliği temasının “yetersiz” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö2 “Kendimi bu konuda başlangıç aşamasında olduğumu ve yetersiz olduğumu söyleyebilirim”, Ö8 “Armoni konusunda ise kısıtlı eğitim aldığımı düşündüğümünden dolayı kendimi yeterli bulmuyorum”,

Makam bilgisi yeterliliği temasının “kısmen yeterli” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö4 “Makamların genel olarak değiştirici işaretlerinden tanıyorum. Makamların seyri, güçlüsü, asma kararlarını hatırlamıyorum. Genel olarak duyum ağırlıklı eşlik yapıyorum. Eserlere eşlik yaparken şarkının karar sesine, yeden sesine göre akorlarla ve bu akoların ilgili minörleriyle eşlik yapabiliyorum”, Ö7 “Lisans eğitiminde genel olarak batı müziği ağırlıklı eğitim aldığımından dolayı makamsal bilgi konusunda genel olarak basit makamları tanıyabiliyorum”, Ö10 “Basit makamları tanımada ve eşlik yapmada problem yaşamıyorum. Şed ve bileşik makamlarda ise kulaktan eşlik yapabilirken teorik olarak bu makamlara yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünmüyorum. Makamsal şarkılara eşlikleme yaparken teorik olarak da zengin bir armoni ile de eşlik yapma konusunda ise kendimi daha iyi görüyorum” ifadesiyle makam konusunda kendisinin kısmen yeterli gördüğünü ifade etmektedir.

Makam bilgisi yeterliliği temasının “yeterli” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö6 “Makamların birçoğunu biliyorum. Ancak makam içerisinde yer alan geçkileri (modülasyon) fark edebilmek için yeterli bir repertuara sahip olmak gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda repertuarım çok zengin değil. Eşlik yaparken hangi makama hangi dereceler ile eşlik yapabileceğimin bilincinde olduğumu düşünüyorum”, Ö9 “Makamsal bilgi ve icra konusunda kendimi yeterli olduğumu söyleyebilirim. Türk Müziği konusunda teorik olarak makamsal bilgi, asma kararlar, geçkiler, değiştirici işaretler konusuna vakıfım”, Ö15 “Genellikle batı müziği eğitimi ağırlıklı bir eğitim aldığım için kendimi makamsal bilgiye sahip olma ve bunu uygulama konusunda kendimi yeterli bulduğumu düşünmüyorum” ifadesiyle makam konusunda yeterli olduğunu ifade etmektedir.

Makam bilgisi yeterliliği temasının “yetersiz” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö8 “Makamsal bilgi üzerine konuşursak üniversitede ve güzel sanatlar eğitimi yeterli eğitim almadığımdan dolayı kendimi çok yetkin görmüyorum”, Ö13 “Makamsal bilgi ve teori konusunda eksik olduğumu söyleyebilirim”, Ö16 “Makam ve armoni bilgimin

yetersiz olduğunu geliştirmem gerektiğini düşünüyorum” ifadesiyle makam bilgisinin yetersiz olduğunu ifade etmektedir.

4.19. Müzik Öğretmenlerinin Makamsal İçerikli Şarkıların Eşliklenmesine Yönelik Görüş ve Önerilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 39.

“Makamsal Şarkıların Eşliklenmesine Yönelik Belirtmek İstedığınız Başka Öneri ve Görüşleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Görüşler

Tema	Alt tema	Görüş bildiren öğretmenler	f
Üniversite eğitimi konusundaki görüş ve öneriler	Derslerde eşliklemeye yönelik konular olmalı	Ö (1, 2, 3, 6, 8, 9, 11, 13, 18)	9
	Türk Müziği ders saatleri artırılmalı	Ö (5, 6, 10, 11, 13, 15, 16, 20)	8
	Bireysel çalgı derslerinde Türk Müziğine ağırlık verilmeli	Ö (8, 9, 15, 20)	4
	Armoni konusunda eğitim artırılmalıdır	Ö (8, 10)	2
	İşitme derslerinde makamsal çalışmalar yapılmalıdır	Ö (1)	1
	Okullarda kullanılabilecek enstrümanların eğitimine yer verilmeli	Ö (7)	1
	Eğitim fakültelerinde makamsal konularda eğitim verilmeli	Ö (11)	1
Öğretmenler konusundaki görüş ve öneriler	Türk Müziği seçmeli dersleri olmalı	Ö (20)	1
	Eğitime yönelik kişisel gelişimlerini artırmalılar	Ö (1, 5, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 18, 19)	10
Milli Eğitim sistemine ilişkin görüş ve öneriler	Öğretmenler derslerde eşikleme yapmalılar	Ö (3, 4)	2
	Ders kitapları içerikleri zenginleştirilmeli	Ö (1, 2, 3, 5, 7, 12, 14, 16, 17, 19, 20)	11
	Hizmet içi eğitim verilmeli	Ö (1, 2, 3, 6, 14, 17, 19)	7
Teknolojik gelişimler	Okullarda Türk ve Batı Müziği enstrümanları kazandırılmalı	Ö (5, 19)	2
	Elektronik org gibi enstrümanlar teknolojik olarak makamsal şarkıları eşiklemeye uygun hale getirilebilir. Mikrotonal Gitar eğitimi yaygınlaştırılabilir.	Ö (6)	1

Tablo 39’da görüldüğü üzere araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin üniversite eğitimi konusundaki önerilerinin başında derslerde eşiklemeye yönelik konuların olması, Türk Müziği ders saatlerinin artırılması, bireysel çalgı derslerinde

Türk Müziğine ağırlık verilmesi gerektiği gelmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler bu mesleği yapanlarla ilgili olarak öğretmenlerin eğitime yönelik kişisel gelişimlerini artırmaları ve derslerinde eşikleme çalışmaları yapmaları gerektiğini düşünmektedir.

Milli Eğitim sistemine ilişkin önerilerde ise ders kitaplarının içeriklerinin zenginleştirilmesi, hizmet içi eğitimlerin verilmesi ve okullarda Türk ve Batı Müziği enstrümanlarının kazandırılması gerektiği önerilmektedir.

Üniversite eğitimi konusundaki görüş ve öneriler temasının “derslerde eşiklemeye yönelik konular olmalı” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö1 “Müzik öğretmenliği bölümünde Türk Sanat Müziği ve Türk Halk müziği derslerinde ve eşlik derslerinde makamsal eşliğe yönelik konulara yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum”, Ö2 “Üniversitede eşlik konusu üzerine daha ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorum”, Ö9 “Lisans eğitimi boyunca verilen derslerin birbirleriyle ilişkili verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Eşlik derslerinin sadece bir dönem değil de bu dersin Piyano ve bireysel çalgı dersleri içerisinde de yer verilmesi gerekir” ifadesiyle araştırmaya katılan öğretmenler üniversitede derslerde eşikleme konularının olması ve artırılması gerektiğini belirtmektedir.

Üniversite eğitimi konusundaki görüş ve öneriler temasının “Türk Müziği ders saatleri artırılmalı” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö5 “Lisans eğitiminde Türk Müziği derslerinin yetersiz olduğunu artırılması gerektiğini düşünüyorum”, Ö6 “Lisans eğitiminde Müzik Eğitimi Anabilim dallarında Türk Müziği Ders sayıları artırılabilir”, Ö16 “Üniversitelerde Lisans eğitiminde Bireysel çalgı ve koro derslerinde Türk müziği eserlerine daha çok ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Genel olarak batı müziği ağırlıklı derslere yer verildiği için eksiklikler olmaktadır. Bu şekilde daha iyi bir repertuar kazandırılabilir” ifadesiyle araştırmaya katılan öğretmenler üniversite eğitiminde Türk Müziği derslerinin artırılması gerektiğini ifade etmektedir.

Üniversite eğitimi konusundaki görüş ve öneriler temasının “bireysel çalgı derslerinde Türk Müziğine ağırlık verilmeli” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö8 “Bireysel çalgı ve eşliğe yönelik derslerin sayısının artırılması ve bu derslerin sürelerinin artırılması gerektiğini düşünüyorum”, Ö20 “Lisans eğitiminde bireysel çalgı derslerinde Türk müziği eserlerine ağırlık verilebilir” ifadesiyle araştırmaya katılan öğretmenler bireysel çalgı derslerinde Türk Müziğine yer verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Öğretmenler konusundaki görüş ve öneriler temasının “eğitime yönelik kişisel gelişimlerini artırmalılar” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö1 “...Bununla beraber müzik öğretmenlerinin de kendisini geliştirmesi gerektiğini düşünüyorum”, Ö9 “Müzik öğretmenlerinin mesleki hayatı boyunda kendisini yenilemesi gerektiğini düşünüyorum”, Ö12 “...Aynı zamanda müzik öğretmenlerinin batı müziği dışında türk müziğine de zaman ayırması gerektiğini düşünüyorum” ifadesiyle araştırmaya katılan öğretmenler, öğretmenlik mesleğini yapanların kendilerini geliştirmeleri gerektiğini belirtmektedir.

Milli Eğitim sistemine ilişkin görüş ve öneriler temasının “ders kitapları içerikleri zenginleştirilmeli” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö5 “Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan makamsal şarkıların eşlikleriyle beraber verilmesi gerektiğini düşünüyorum”, Ö7 “Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan makamsal eserlerin öğrenci seviyelerine uygun olmadığını düşünüyorum ve öğrenci seviyeleri ve ses aralıkları göz önüne alınarak oluşturulması gerektiğini düşünüyorum”, Ö14 “Ortaokul müzik kitaplarında yer alan eserlerin üzerinde kılavuz işaretlere yer verilebilir. Eserlerin üzerinde makam ve o esere dair özellikler belirtilebilir” ifadesiyle araştırmaya katılan öğretmenler ders kitaplarının içeriklerinin zenginleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Milli Eğitim sistemine ilişkin görüş ve öneriler temasının “hizmet içi eğitim verilmeli” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö3 “Müzik öğretmenlerine kendilerini yenileyebilmesi için hizmet içi kurslar verilebilir”, Ö17 “Hizmet içi eğitim bünyesinde müzik öğretmenlerini geliştirici

kursların verilmesi gerektiğini düşünüyorum”, Ö19 “Aynı zamanda Müzik öğretmenlerimiz için de eşlik konusu ve çokseslendirme konularında hizmet içi eğitimlerinin verilmesi gerektiğini düşünüyorum” ifadesiyle araştırmaya katılan öğretmenler hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Teknolojik gelişimler “Enstrümanlar teknolojik olarak eşiklemeye uygun hale getirilebilir” alt temasına ilişkin öğretmen görüşleri

Ö6 “Elektronik piyanolara yazılımlarla komalar yüklenilebilmesi konusunda çalışmalar yapılabilir ve Mikrotonal gitar eğitimleri yaygınlaştırılabilir” ifadesiyle enstrümanların teknolojik olarak teknolojik destek ile eşiklemeye uygun hale getirilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

- ❖ Ortaokul müzik ders kitapları incelendiğinde Geleneksel Türk Halk Müziğine ve Geleneksel Türk Sanat Müziğine ait makamsal içerikli şarkılara çok sayıda yer verildiği görülmüştür. Bu makamsal içerikli şarkılar incelendiğinde basit, şed ve bileşik makamların yer aldığı görülmüş olup Hüseyini (17), Segah (13), Uşşak (13), Hicaz (12) , Kürdi (10) ve Nihavend (5) makamlarının çoğunlukta oldukları tespit edilmiştir. Usül yapıları incelendiğinde ise biri serbest ölçü olmak üzere 14 farklı usül görülmüştür. 4/4 (30), 9/8 (13), 2/4 (12) ve 10/8 (10) usüllerin çoğunlukta oldukları dikkat çekmektedir.
- ❖ Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre müzik öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun derslerinde eşlik yaptıkları görülmektedir. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin çoğunlukla eşlik çalgısı olarak piyano (%24,3), keman (%17,7), bağlama (%17,3), gitar (%17,3), elektronik org (%8) çalgılarını kullandıkları görülmektedir.
- ❖ Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin makamsal içerikli şarkıları eşliklerken aynı anda şarkıyı seslendirme, deşifre eşlik yapabilme, duydukları makamsal içerikli şarkıların makamlarını tanıyabilme, kulaktan eşlik yapabilme, farklı sesler üzerinden eşlik yapabilme (Transpoze), usül yapılarını tanıyabilme ve eşlik yaparken uygulayabilme, çeşni (alterasyon) ve geçki (modülasyon) farkındalık düzeylerinin ve bunlara uygun armonilerle eşlik yapabilme düzeylerinin orta seviyenin üzerinde olduğu görülmektedir. Aynı zamanda araştırmaya katılan müzik öğretmenlerin eşlik yaparken dörtlü armoniden faydalanma düzeylerinin de orta düzeyde olduğu saptanmıştır.
- ❖ Makam dizilerini tanımlayabilme düzeylerinin orta seviyenin üzerinde ve yüksek seviyelerde olduğu, majör-minör dizilerini teorik olarak tanımlayabilme düzeylerinin ise yüksek seviyede olduğu saptanmıştır.
- ❖ Müzik öğretmenlerin makam dizilerine yeterli armoniyle eşlik edebilme düzeylerinin orta seviyenin üzerinde olduğu, majör-minör yapıdaki okul

şarkılarına yeterli armoniyle eşlik edebilme düzeylerinin yüksek seviyede olduğu saptanmıştır.

- ❖ Mezun oldukları fakülte türüne göre yapılan analiz sonucunda GSF-Konservatuar bölümlerinden mezun olmuş müzik öğretmenlerinin aynı anda şarkıyı seslendirebilme, makamsal içerikli şarkılara deşifre eşlik yapabilme, duydukları makamsal içerikli şarkıların makamlarını tanıyabilme, makamsal içerikli şarkılara kulaktan eşlik yapabilme, aksak usul yapılarını tanıyabilme, eşlik yaparken uygulayabilme ve makam dizilerini tanıma düzeylerinin eğitim fakültesinden mezun olmuş müzik öğretmenlerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- ❖ Mezun oldukları fakülte türüne göre eğitim fakültesinden mezun olmuş öğretmenlerin majör ve minör yapıdaki okul şarkılarına yeterli armoniyle eşlik edebilme düzeyinin GSF – Konservatuar fakültelerinden mezun olan müzik öğretmenlerin majör ve minör yapıdaki okul şarkılarına yeterli armoniyle eşlik edebilme düzeyinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- ❖ Nitel verilerin analizine göre müzik öğretmenlerinin makamsal içerikli şarkılara eşikleme yaparken eser içerisinde geçki olduğu zaman esere eşlik yapmakta zorlandıkları görülmüş olup farklı tonlarda yazılmış makamsal içerikli şarkıların makamlarını tanıma konusunda da problemlerinin yaşandığı tespit edilmiştir.
- ❖ Makamsal içerikli şarkılara eşikleme yapılırken Türk Müziğinin komalı yapısından dolayı eşiklemede problemler yaşandığı görülmüştür. Özellikle Batı Müziği çalgılarıyla eşikleme yapan müzik öğretmenleri bu konuda problem yaşadıkları konusunda görüş belirtmiştir.
- ❖ Eşlik çalgısı olarak piyano, elektronik org ve gitar kullanan müzik öğretmenleri bu enstrümanları kullanışlılığı, çoksesli eşlik imkanı ve eşlik tekniklerinin uygulanabilirliği yönünden tercih ettikleri görüşüne yer vermişlerdir.
- ❖ Müzik öğretmenlerinin eşlik çalgılarının tercihi konusunda genel olarak kendilerini daha yeterli gördükleri bireysel çalgılarını ve üniversitede eğitimini gördükleri piyano çalgısını tercih ettikleri görülmektedir. Eşlik çalgısı olarak elektronik org tercih eden müzik öğretmenlerinin kolay transpoze edilebilme,

ritimle eşlik yapabilme ve çoksesli eşlikleme imkanı gibi özelliklerinden dolayı tercih ettikleri görülmektedir.

- ❖ Müzik öğretmenlerinin makamsal içerikli şarkılara eşlikleme yaparken temel akorlar ve çevirimlerinin dışında 7’li, 9’lu, dim. ve sus akorlarını da tercih ettikleri görülmüştür.
- ❖ Müzik öğretmenlerinin makamları tanıma konusunda teorik olarak bazı genel bilgilere sahip oldukları fakat makamların güçlüsü, seyri ve asma karar gibi özelliklerinin ayırt edilmesi konusunda eksikliklerin olduğu tespit edilmiştir.
- ❖ Müzik öğretmenlerinin armoni bilgilerinin makamsal bilgi durumuna göre daha iyi durumda oldukları görülmüş ancak sahip oldukları armoni bilgilerini makamsal içerikli şarkılara eşlikleme yaparken uygulama boyutunda yeterli olmadıkları yönünde görüş belirttikleri tespit edilmiştir.
- ❖ Müzik öğretmenlerinin makamsal içerikli şarkılara kulaktan eşlik yapma durumunun iyi seviyede olduğu tespit edilmiş olup makam hakkında teorik olarak çok fazla bilgi sahibi olmazsa bile kulaktan eşlik yapabildiklerine dair görüş belirttikleri görülmüştür.
- ❖ Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan makamsal içerikli şarkıların öğrenci hazırbulunuşluk düzeylerine göre düzenlenmesi gerektiği, bu düzenleme yapılırken eserlerin daha bilindik, güncel eserler olması ve bu eserlerin seslendirme yönünden daha kolay eserler olarak revize edilebileceği yönünde müzik öğretmenleri tarafından görüş belirtilmiştir. Yılmaz’ın (2010) “Okul Şarkılarının Klasik Gitar İle Eşliklendirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri ve Okul Şarkıları İçin Eşliklendirme Örnekleri” başlıklı yüksek lisans niteliğindeki araştırmasında müzik dersi öğretim programındaki şarkıların öğrencilerin ilgi ve beğenisine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- ❖ Müzik öğretmenlerinin ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan makamsal içerikli şarkıların eşliği konusunda kılavuz işaretlere ihtiyaç duyduklarını ve makamsal eşikle ilgili yeterli kaynakların olmadığı hususunda görüş belirttikleri görülmüştür. Elde edilen bu sonuç ile benzer bir sonuçları elde etmiş Kız (2007)’ün “İlköğretim İkinci Kademe Görev Yapan, Bireysel Çalgı Eğitimi (Gitar) Alanı Mezunu Müzik Öğretmenlerinin Okul Şarkılarına Eşlik Etmede

Karşılaştıkları Problemler Ve Çözüm Önerileri’’ başlıklı yüksek lisans niteliğindeki araştırmasında müzik öğretmenlerinin ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının üzerlerinde akor şifrelerinin bulunması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

- ❖ Müzik Öğretmenliği bilim dallarında Türk Müziği ders sayılarının artırılması, Seçmeli Türk Müziği derslerine yer verilmesi ve eşlik derslerinde makamsal içerikli şarkıların eşliklenmesine yönelik konulara daha fazla yer verilmesi konusunda görüş belirtilmiştir.
- ❖ Armoni, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma, Türk Müziği Çokseslendirme ve Eşlik derslerinin birbirleri ile bağlantılı bir şekilde ilerlemesinin ve müzik öğretmenliği bölümlerinin okul hayatına daha hazırlayıcı nitelikte olabilecek bir müfredata yoğunlaşmasının eşlik yapma konusunda faydalı olabileceği konusunda müzik öğretmenleri tarafından görüş belirtilmiştir. Aynı zamanda okul çalgıları dersi bünyesinde birden fazla Türk Müziği enstrümanına dair eğitimin verilmesi ve bu ders sayı ya da sürelerinin artırılması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Elde edilen bu sonuç ile benzer sonuçları elde etmiş, Küçükosmanoğlu (2011)’nın “İlköğretim İkinci Kademedeki Şarkı Öğretiminde Kullanılan Eşlik Çalgılarının Etkililiğinin Karşılaştırılması” doktora tezi niteliğindeki araştırmasında müzik eğitimi anabilim dalalrındaki öğretim elemanları ve öğrencilerin eşlik çalma dersine ilişkin görüşleri incelenmiş olup bu çalışmada müzik öğretmenliği anabilim dallarında okutulan eşlik çalma dersi süresinin diğer dersler ile desteklenmesi gerektiği sonucuna varmış ve öneriler sunmuştur.
- ❖ Müzik öğretmenlerinin kendilerini geliştirebilmeleri hususunda hizmetiçi eğitimlerinin yapılması, kendilerini geliştirebilecekleri ortamların oluşturulması ve bireysel çalışmalara yer verilmesinin eşikleme konusunda fayda sağlayacağı konusunda görüş belirtmişlerdir. Öztürk (2019)’ün Müzik Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim İhtiyaçları(Tokat İli Örneği) çalışmasında öğretmenlerin müzik alan bilgisi alanında; armoni-kontrpuan-eşlik, okul çalgıları, eşlik çalma ve Türk Müziği çokseslendirme konularında hizmetiçi eğitim beklentilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

- ❖ Ortaokul müzik dersi kitaplarında yer alan makamsal içerikli şarkıların notalarıyla birlikte makamları, transpoze bilgileri, piyano notaları veya gitar Tab. gibi kılavuz işaretlere yer verilmesi daha iyi bir eşlik için faydalı olacaktır.
- ❖ Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan makamsal içerikli şarkıların öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerine göre revize edilmesi ve daha bilindik, güncel eserlere yer verilmesi öğrencilere Türk Müziği repertuarının kazandırılması açısından, müzik öğretmenlerine ise bu şarkıların eşliklenmesi açısından fayda sağlayacaktır.
- ❖ Müzik Öğretmenliği bölümlerinde makamsal eşlik derslerine daha fazla yer verilebilir. Müzik öğretmenliği bölümlerinde verilen derslerin, kazandırılan repertuvarların müzik öğretmeni adaylarının daha çok öğretmenlik hayatlarında kullanabileceği kazanımlardan oluşması ve eşlik derslerinin öneminin müzik öğretmeni adaylarına kazandırılması öğretmenlik hayatında kullanılması bakımından önem arz edebilir. Armoni, okul çalgıları ve bireysel çalgı dersleri birbirleriyle bağlantılı bir şekilde ilerletilerek müzik öğretmenlerine hem eşikleme yönünden daha fazla katkı sağlayabilir hem de daha geniş bir Türk Müziği repertuarı kazandırılabilir.
- ❖ Müzik öğretmenlerine belirli aralıklarda makamsal şarkılara eşlik yapabilme konulu hizmet içi eğitim verilmesi müzik öğretmenlerinin kendilerini geliştirebilmesi ve yeni öğrenme ortamlarının oluşması bakımından önemli katkı sağlayacaktır.
- ❖ Müzik öğretmenlerinin bireysel çalgılarına, eşlik çalgılarına ve makamsal teorik bilgi konularına yeteri kadar zaman ayırıp tekrarlar yaparak kendilerini geliştirip yenilemeleri konusunda daha hassas olmaları gerekmektedir.
- ❖ Türk müziğinin makamsal yapısından dolayı koma farkı düşünülerek eşlik için kullanılacak org ya da elektronik piyano gibi enstrümanlara yazılım güncellemesiyle birlikte bu komalı seslerin eklenebilmesi makamsal içerikli şarkıların eşliklenmesinde ve işitsel olarak türk müziğinin tanınmasında

önemli fayda sağlayacaktır. Bununla beraber müzik öğretmeni yetiştiren bölümlerde mikrotanal gitar eğitiminin yaygınlaştırılması makamsal içerikli şarkılara gitarla eşlik yapma olanağını yaygın bir hale getirebilir.

- ❖ Eşlik yapılırken öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri de göz önüne alınarak şarkının ses aralığına ve öğrencilerin ses genişliğine göre farklı sesler üzerinden eşlik yapılmasına özen gösterilmelidir. Bununla beraber eşlik yaparken şarkının karakteristik özelliğine göre çalgılarla eşlik edilmesi, gerek transpoze çalabilme gerekse de armonik eşliklemeler yapabilmek için gitar ve piyano çalgılarının kullanılması daha uygun bir eşlik meydana getirebilir.
- ❖ Eşlik, öğrenci ve öğretmen açısından bir bütün olarak yapılmaktadır. Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri açısından ilköğretim 1, 2, 3, ve 4. sınıflarda yer alan müzik derslerindeki kazanımları yeteri kadar almış olması, ilköğretim ikinci kademedeki yer alan müzik dersine olumlu katkı sağlayacaktır. Bu sebeple ilköğretim birinci kademe müzik derslerine müzik öğretmenlerinin girmesi olumlu yönde etki gösterecektir. Bununla beraber ilköğretim birinci kademedeki müzik derslerine giren sınıf öğretmenlerinin daha donanımlı olması için üniversitelerdeki sınıf öğretmenliği bölümlerinde sınıf öğretmenlerine müzik eğitimlerinin seviyesinin biraz daha yükseltilmesi amaçlı gerek ders sayısı gerekse de içerik olarak düzenlemeler yapılması öğrencilere de yansımaya olacaktır. Bu zincirleme eğitim-öğretim ortamının sağlanmasıyla birlikte ilköğretim ikinci kademeye gelecek olan öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin daha iyi bir seviyede olmasını sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Akçalı, O. (2007). *Müzik Öğretmenlerinin Eğitim Müziğinde Çoksesli Eşliklemeye Yaklaşımları ve Eşlikte Harf Şifre Yöntemini Kullanma Durumları*. Yüksek Lisans Tezi
- Aktüze, İ. (2003). *Müziği Anlamak, Ansiklopedik Müzik Sözlüğü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Arel, H. S. (1968). *Türk Musikisi Nazariyatı Dersleri*. İstanbul: Hüsnütabiyat Matbaası.
- Aydınoğlu, O. (2005). *Müzik Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan ‘‘Eşlik(Korepetisyon)’’ Dersinin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Aydoğan, S. (2004). *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi* SDÜ Isparta.
- Aydoğan, S. (2007). *Oynayarak Eğlenerek Müzik Dilini Öğreniyoruz*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Bağcı, H. (2009). *Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Bilgin, A.A., (2009). *İlköğretim Öğrencilerinin Okul Şarkılarına Yönelik Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Bilgin, S. (1998). *İlköğretim okullarının ikinci kademesinde müzik eğitiminde kullanılan şarkıların Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi çıkışlı müzik öğretmenleri tarafından piyano ile eşliklenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bilgin, S. & Şaktanlı, C. (2007). Okul şarkılarının eşliklenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 130-133.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.A., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Yayıncılık, 3. Baskı.
- Can, M. C. (2002). Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Arel-Ezgi-Uzdilek Ses Sistemi ve Uygulamada Kullanılmayan Bazı Perdeler. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 175-181
- Coşkun, K. , (2002) THM Bilgileri, Basılmamış Ders Notu, İzmir
- Creswell, J. W. (2014). *Araştırma Deseni*, (Çev Edt: Demir, SB). (4. Baskıdan Çeviri). Ankara: Eğiten Kitap
- Creswell, J. W., & Plano Clarck, V. L. (2015). *Karma Yöntem Araştırmaları Tasarımı ve Yürütülmesi*. (Çev Edt: Dede, Y. Ve Demir, SB). (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık
- Davran, Y. (1997). *Şarkı söyleme sanatında eşliğin yeri ve önemi*. Devlet Tiyatro Vakfı Yayınları: 5, Ankara

- Emnalar, A. (1998). *Tüm Yönleri İle Türk Halk Müziği Nazariyatı*, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Eroy, O. ve Gürpınar, E. (2017). *Okul Şarkıları İçin Piyanoda Eşlik. (1,2,3)* Gece Kitaplığı. Mart 2017. Ankara. 2-3
- Eroy, O. Ve Gürpınar, E. (2017). *Makam Dizileri İçin Piyanoda Eşlik*. Gece Kitaplığı. Eylül 2017. Ankara. 2-5
- Göher, F. (2006). *Türk ve Batı Müziği Çalgılarının Karşılaştırılmalı Analizi. Doktora Tezi*. Ankara.
- Hardal, B. (2018). *Müziksel işitme okuma yazma dersi öğretiminde müzik teknolojisi uygulamalarının başarıya etkisi. (Yüksek Lisans Tezi)* <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir
- Hoşsu, M. (1997). *Geleneksel Türk Halk Müziği Nazariyatı*. İzmir: Peker Ambalaj Kağıt Sanati Ticaret Ltd. Şti.
- Johnson, B. Ve Christensen, L. (2004). *Educational Research: Quantitative, Qualitative, And Mixed Approaches (2. Edition)*. Needham Heights, MA: Allyn ve Bacon.
- Johnson, B. ve Onwuegbuzie, A. (2004). *Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. Educational Researcher*, 33 (7), 14-26.
- Karadeniz, M. E. (1983). *Türk Musikisinin Nazariye ve Esasları*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayıncılık.
- Kuş, E., (2009). *Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri Nicel Mi ? Nitel Mi ?*, Ankara: Anı Yayıncılık
- Kutluk, Ö. (1996). *Okul Şarkılarına Piyano ile Eşlik Yapabilme Becerisinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Çalışma. Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Leech, N. L. Ve Onwuegbuzie, A. J. (2007). *A Typology of Mixed Methods Research Designs. Quality & quantity*, 43, s. 265-275.
- Özbek, M. (1994). *Folklor ve Türkülerimiz*. İstanbul: Ötüken Yayınları
- Özcan, Ö. (2010). *Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Uygulanan Ses Eğitimi Yöntemlerinin İncelenmesi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar
- Özgün, Turhan, Dökmetaş, Şan, Kaya. (2017). *Sivas Türküleri ve Oyun Havaları*. Sivas: Sivas Yayın Kurulu
- Özkan, İ.H. (2017). *Türk Musikisi Nazariyatı ve Usülleri. (8. Baskı)*. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş
- Öztürk, G. (2001). *“İlköğretim Kurumlarında Görev Yapmakta Olan Müzik Öğretmenlerinin Çalgılarını Kullanmadaki Yeterlilik Durumları”*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara
- Pelikoğlu, M. C. (2010). *Türk müziğinde terminoloji sorunu: geleneksel türk halk müziği ve geleneksel türk sanat müziğine yansımaları. Sanat Dergisi*, 18, 81-89

- Sağır, T. (2002). *Cumhuriyet'ten Günümüze Okul Şarkıları Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Sarısözen, M.(1962). *Türk Halk Musikisi Usülleri*. Resimli Posta Matbaası Ltd. Şirketi.
- Satır, Ö.C. (2008). *İlköğretim Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Çocuk Şarkılarının Öğrencilerin Gelişim Düzeylerine Uygunluğu Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Say, A.(2009). *Müzik Sözlüğü. (3. Baskı)*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- Seyrek, H. (1995). *Anaokulları ve Anasınıfları İçin Şarkı Dağarcığı*, Müzik Eserleri Yayınları, İzmir.
- Sönmezöz, Feyza(2006) *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Eşlik Öğretiminin Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, s. 7-10
- Tanrıkorur, C. (2003), *Müzik, Kültür ve Dil*, İstanbul: Dergah Yayınları T.D.K. Sözlüğü, Türk Tarih Kurumu Basımevi. Ankara 1994
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar. (Genişletilmiş 3. Baskı)*. Ankara: Evrensel Müzikeyi
- Yener, S. (2006). *Liseler İçin Müzik Lise 1 Ders Kitabı*. İstanbul: Ilıcak.
- Yıldırım, K. (2020). *Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Eşlik Dersine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi Örneği. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tez Önerisi, Ankara.
- Yüksek Öğretim Kurumu.(2018). *Müzik Öğretmenliği Lisans Programı*.
- Yurga,C. '2002). *Türkiye'de Popüler Müzikler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Zuckmayer Eduard, Cangal N., Atalay. A., (1976). *Müzik Teorisi*, Yaykur Açık Yükseköğretim Dairesi Eğitim Enstitüleri Müzik Bölümü, Ankara, s.11.

EKLER

Ek 1. Araştırma Uygulama İzin Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 30/04/2021-E.9271

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-49614598-605.01-24838122
Konu : Araştırma Uygulama İzin Talebi

29.04.2021

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi: a) İnönü Üniversitesi Rektörlüğü'nün 29/03/2021 tarihli ve 50235129-300.02.01-E.31320 sayılı yazısı.
b) Millî Eğitim Bakanlığı'nın 21/01/2020 tarihli ve 2020/2 Nolu Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesi.

İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Onur KOÇ'un "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaokul Müzik Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkıların Eşliklenmesine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri" konulu çalışmasına veri sağlamak amacıyla anket çalışması yapma izin talebine ilişkin ilgi (a) yazı ve ekleri Başkanlığımız tarafından incelenmiştir.

Araştırmanın, virüsün etkilerinden korunmak amacı ile Bakanlığımıza bağlı resmi/özel okul ve kurumlarda öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin katılımı ile yapılması planlanan il/ilçe, ulusal ve uluslararası düzeydeki sosyal etkinliklerin (toplantı, çalıştay, sempozyum, konferans, forum, ödül töreni, spor müsabakası, yarışma vb.) tedbiren iptal edilmesi ve yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi göz önüne alınarak örgün eğitimin tam olarak başlamasıyla birlikte ilgili genel müdürlüklerin izni ile denetimi il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre; onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının [https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScYvI_3UUJGd3TCrmX32XuuRGC5Oyzzew-dJzQ3SPRD-6U1IA/viewform?](https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScYvI_3UUJGd3TCrmX32XuuRGC5Oyzzew-dJzQ3SPRD-6U1IA/viewform?vc=0&c=0&w=1&flr=0&fbclid=IwAR1UHpFmQzSGBNBda5k_DTVVQR_EGp88MdV5vBnWfULHtOCilrdPvD4D0A)

adresinden online olarak uygulanmasına ilgi (b) Genelge doğrultusunda izin verilmiştir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Mehmet Fatih LEBLEBİCİ
Bakan a.
Başkan

Ek: Onaylı Veri Toplama Araçları (5 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Adana, Adıyaman, Ağrı, Amasya, Ankara, Antalya, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bingöl, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Düzce, Edirne, Elazığ, Erzurum, Gaziantep,

Bilgi:

İnönü Üniversitesi Rektörlüğüne

Adres :

Telefon No : 0 () _____
E-Posta: sule.badi@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Şule BADİK

Unvan : Millî Eğitim Uzman Yardımcısı

İnternet Adresi: Faks: _____

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8f50-8e21-3aa3-a723-4673 kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır. Evrak sorgulaması <https://www.turkiye.gov.tr/inonu-universitesi-ebys?eD=BS9KM043S5&eS=9271> adresinden yapılabilir. (P

Giresun, Hatay, Iğdır, Isparta, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş,
Karabük, Kars, Kayseri, Kırklareli, Kilis, Kocaeli, Konya, Kütahya,
Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muş, Ordu, Osmaniye, Sakarya,
Samsun, Siirt, Sinop, Şanlıurfa, Şırnak, Tekirdağ, Tokat, Tunceli ve
Uşak Valiliğine (İl Milli Eğitim Müdürlüğü)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres :

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 () _____

E-Posta: sule.badik@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Şule BADIK

Unvan : Milli Eğitim Uzman Yardımcısı

İnternet Adresi: _____

Faks: _____

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8f50-8e21-3aa3-a723-4673 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2. Etik Kurulu Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 11/02/2021-E.14989

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE ETİK KURULU Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulu		
Oturum Tarihi : 11.02.2021	Oturum Sayısı : 4	Karar Sayısı : 2021/4-17
Etik Açıdan Uygun		
Çalışma Adı	Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaokul Müzik Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkıların Eşliklenmesine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri	
Araştırmacılar	Yükseklisans Öğrencisi Onur KOÇ (Yürütücü) Doç.Dr. Engin Gürpınar (Danışman)	
Başkan Kurul Üyesi Prof.Dr. Hüseyin Suphi ERDEM Başkan Yardımcısı Kurul Üyesi Prof.Dr. Mustafa ARSLAN Kurul Üyesi Prof.Dr. Mehmet GÜNGÖR Kurul Üyesi Prof.Dr. Süleyman ÇALDAK Kurul Üyesi Prof.Dr. Nesrin SİS Kurul Üyesi Prof.Dr. Mehmet ÜSTÜNER Kurul Üyesi Prof.Dr. Lütfiye ÖZDEMİR Sekreter Hatice CİHAN		

E-İmzalıdır.
 Etik Kurul Başkanı
 Hüseyin Suphi ERDEM

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
 Evrak sorgulaması <https://www.turkiye.gov.tr/inonu-universitesi-ebys?V=BELCKZKED> adresinden yapılabilir. (PIN:06622)

Ek 3. Anket Formu

Ek 4. İllerin 2017 Sosyo- Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması

İllerin 2017 Sosyo- Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması

Sıra	İl Adı	Skor	Kademe	Sıra	İl Adı	Skor	Kademe
1	İstanbul	4,051	1	42	Elazığ	-0,061	4
2	Ankara	2,718	1	43	Kırşehir	-0,085	4
3	İzmir	1,926	1	44	Malatya	-0,113	4
4	Kocaeli	1,787	1	45	Sivas	-0,137	4
5	Antalya	1,642	1	46	Bartın	-0,140	4
6	Bursa	1,336	1	47	Erzincan	-0,150	4
7	Eskişehir	1,278	1	48	Kastamonu	-0,224	4
8	Muğla	1,175	1	49	Artvin	-0,235	4
9	Tekirdağ	1,014	1	50	Çorum	-0,262	4
10	Denizli	0,923	2	51	Aksaray	-0,271	4
11	Sakarya	0,832	2	52	Sinop	-0,317	5
12	Yalova	0,796	2	53	Giresun	-0,323	5
13	Bolu	0,760	2	54	Osmaniye	-0,367	5
14	Konya	0,668	2	55	Çankırı	-0,379	5
15	Aydın	0,599	2	56	Tokat	-0,381	5
16	Isparta	0,564	2	57	Niğde	-0,395	5
17	Kayseri	0,560	2	58	Kahramanmaraş	-0,416	5
18	Kırklareli	0,557	2	59	Tunceli	-0,439	5
19	Bilecik	0,556	2	60	Ordu	-0,486	5
20	Çanakkale	0,548	2	61	Erzurum	-0,531	5
21	Edirne	0,534	2	62	Kilis	-0,570	5
22	Karabük	0,513	2	63	Yozgat	-0,589	5
23	Manisa	0,490	2	64	Gümüşhane	-0,623	5
24	Balıkesir	0,476	2	65	Bayburt	-0,629	5
25	Mersin	0,413	3	66	Adıyaman	-0,926	6
26	Trabzon	0,389	3	67	Ardahan	-0,983	6
27	Adana	0,353	3	68	Diyarbakır	-1,074	6
28	Zonguldak	0,333	3	69	Kars	-1,125	6
29	Uşak	0,278	3	70	Iğdır	-1,179	6
30	Gaziantep	0,250	3	71	Bingöl	-1,208	6
31	Samsun	0,242	3	72	Batman	-1,324	6
32	Burdur	0,211	3	73	Şanlıurfa	-1,350	6
33	Kırıkkale	0,211	3	74	Mardin	-1,396	6
34	Düzce	0,200	3	75	Siirt	-1,405	6
35	Karaman	0,177	3	76	Bitlis	-1,428	6
36	Rize	0,174	3	77	Van	-1,452	6
37	Kütahya	0,170	3	78	Hakkâri	-1,518	6
38	Amasya	0,054	4	79	Muş	-1,704	6
39	Hatay	0,017	4	80	Ağrı	-1,752	6
40	Nevşehir	-0,015	4	81	Şırnak	-1,788	6
41	Afyonkarahisar	-0,023	4				